

Jaargang 28 – Maart 2023

Industriële en Handelskring
van Officiëren en Reserveofficiëren

Contact

LEDEN DEFENSIE ECONOMIE SAMENLEVING NATIONAAL

DRIEMAANDELIJKS LEDENTIJDSCRIFT VAN
MARS & MERCURIUS BRUGGE/WEST-VLAANDEREN vzw

UW DRUKPARTNER

Kom beleven in onze Flyerstores!

Het is super makkelijk om via onze website jouw drukwerk te bestellen. Dat valt niet te ontkennen. Maar soms heb je nood aan net iets meer. Daarom hebben we voor al onze klanten: **de Flyerstore!**

Een plaats waar je inspiratie kan komen opdoen voor jouw volgende marketingacties, uitleg vragen over onze vele papiersoorten en afwerkingen én hulp krijgen bij jouw ontwerp. Zo maken we samen een groot **succes** van jouw volgend project! Breng een bezoekje aan één van onze vestigingen in Brugge of Brussel om je te laten inspireren en persoonlijke begeleiding te krijgen bij jouw project.

Met Flyer.be spaar jij zowel tijd als geld uit en je kan bij ons terecht voor meer dan enkel flyers en folders!

Dankzij ons team van **gespecialiseerde** designers kunnen we jou helpen met het creëren van het perfecte ontwerp voor jouw drukwerk. Zo hoef jij niet op zoek te gaan naar een externe designer en ben jij ervan verzekerd dat jouw drukwerk tip top in orde is om in druk te gaan.

Ontdek ook ons gamma bedrukbare **relatiegeschenken** waarmee jij je vast en zeker onderscheidt van de concurrentie.

Van drukwerk voor festivals, beurzen, horeca of kantoor, bij Flyer.be vindt je alles wat jij nodig hebt om jouw campagne een succes te maken.

Onze klantendienst is gedurende het volledige proces altijd beschikbaar voor jou. Hiermee garanderen wij jou keer op keer de vlotste ervaring op de markt, en dat aan de beste prijs! Dus waar wacht je op? Kies voor Flyer.be

We maken jouw **ideeën**, creaties & dromen realiteit!

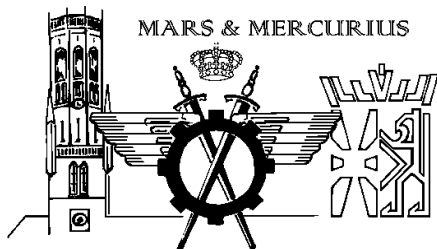
Toch geen tijd om langs te komen? Je kan ons ook mailen met al je vragen op het e-mailadres info@flyer.be

- Flyerstore Brugge : Katelijnepoort Business Center, Baron Ruzettelaan 7/1, 8310 Brugge
- Flyerstore Brussel : Galerij Ravenstein 12, 1000 Brussel

M&M CONTACT

Jaargang 28 – Nummer 1
maart 2023

COLOFON

Maatschappelijke zetel

Mars & Mercurius Brugge/West-Vlaanderen vzw
Kuipersstraat 21
8000 BRUGGE

Secretariaat en redactieadres

Spalaan 49
8400 OOSTENDE
marsenmercurius.brww@gmail.com

Ondernemingsnummer

0887401827

Bankrelaties

IBAN : BE49 2800 4089 8671
BIC : GEBABEBB

Ereleden

Carl Decaluwé, Paul Breyne
Jean baron de Bethune, Christof Dejaegher
Philippe De Cock, Willy Herteleer, Michel Hofman

Eindredactie

Ronny Vermeersch

Werkten mee aan dit nummer

Jan De Vos, Ronny Vermeersch

Lay-out

Jan De Vos

Druk

Drukkerij Flye
Baron Ruzettelaan 7/1, 8310 Brugge

Fotoverantwoording

Eigen opnames of publiek domein,
tenzij anders vermeld
Coverfoto: www.robocat3.com

Verantwoordelijke uitgever

Jan De Vos
Kuipersstraat 21 | 8000 BRUGGE

De auteurs zijn verantwoordelijk voor
de inhoud van hun bijdragen

Woordje van de Voorzitter

Waarde Mars & Mercurius leden en sympathisanten,

“Dit was 2022”. Op een betere manier kan ik dit nummer van M&M Contact niet inleiden bij jullie. Door omstandigheden hebben we de nummers van de jaargang 2022 van M&M Contact immers moeten verwerken tot één retrospectief nummer, waarin alle activiteiten van het jaar 2022 aan bod komen, zodat jullie werkelijk een beeld “dit was 2022” krijgen.

2022 was in eerste instantie het jaar van onze derde doorstart, na de zoveelste *Covid-19 lockdown* en na twee jaren waarin hoop en ontgoocheling elkaar opvolgden. Twee jaren waarin we met videoconferenties, digitale nieuwsbrieven, sociale media en enkele activiteiten onder strikte corona-veiligheidsprotocollen poogden alsnog contact met onze leden te behouden.

Maar eindelijk konden we nogmaals uit het Covid-dal klimmen om elkaar weer ontmoeten. Na onze voorzichtige doorstart met onze algemene vergadering en de voordracht over robotchirurgie in maart en onze academische zitting einde april, kwam het vertrouwen terug. In de zomer en het najaar zagen we met genoegen dat jullie weer in grote aantallen present tekenden en van elke activiteit een succes maakten. Van de voordracht over de migratieproblematiek in juni en de eendaagse uitstap naar Izegem in juli, over de familiedag met zoektocht en BBQ in Blankenberge en de boeiende historische lezing over de positie van de vrouw in de Middeleeuwen, tot de boeiende thematische avond met wandelbuffet in de Cultuurfabriek te Sijsele en het geslaagde eindejaarsfeestmaal in december. Van dit alles vinden jullie een verslag in dit nummer. Een behoorlijke kluit om te lezen dus.

Maar we willen traditiegetrouw ook verder inspelen op de actualiteit in onze verschillende interessedomains. We waren in 2022 getuige van een onvermoede samenloop van grote en kleine crises. Van de Covid-19 pandemie, over het intense gewapend conflict in Oekraïne, nota bene aan de grenzen van ons continent, met in het verlengde daarvan een sputterende energiebevoorrading en op hol geslagen energieprijzen, mét daarbovenop de opflakkerende inflatie. Voeg daar nog aan toe de gebroken internationale toeleveringsketens en de wereldwijd voelbare klimaatverandering, maar ook het onbehaaglijk gevoel dat de bestaande wereldorde, die steunt op globalisering, samenwerking en vrijhandel, op kantelen staat.

We zullen ongetwijfeld de geboorte van een nieuwe wereldorde meemaken, want meerdere tekenen wijzen al enkele jaren op wijzigende politieke, economische en militaire machtsverhoudingen. In onze werking willen we daar met actuele conferenties en bijdragen in M&M Contact weer ten volle op inspelen. Afspraak dus in de komende maanden.

Zeer genegen,

Jan De Vos
Voorzitter

INHOUD

Rubrieken

Colofon	3
Woordje van de voorzitter	3
Inhoud	4
Onze komende activiteiten	5
Van de Redactie	6

M&M en zijn Leden

Dit was 2022

Algemene Vergadering	7
<i>Kasteel van Moerkerke</i>	
Robottechnologie in de chirurgie	9
<i>Voordracht door Dr Philippe Van Trappen</i>	
Academische zitting	14
<i>De transformatie van Defensie</i>	

Het migratievraagstuk	21
<i>Honger, mensensmokkel en mensenhandel</i>	
Eendaagse uitstap naar Izegem	22
<i>Bierkasteel en Erfgoedmuseum Éperon d'Or</i>	
Familiedag	24
<i>Zoektocht en barbecue in Blankenberge</i>	
Heilige of helleveeg?.....	27
<i>De positie van de vrouw in de Middeleeuwen</i>	
Berezina Night.....	30
<i>Thematische conferentie en wandelbuffet</i>	
November activiteiten	31
Eindejaarsfeestmaal	32

M&M en Defensie

Toekomst van de Marinecomponent ...	33
<i>Visie van de Naval Component Commander</i>	

Naar een nieuwe internationale orde ...	35
<i>Visie van Joschka Fischer</i>	
Poetins "Last Stand"	36
<i>Belofte en gevaar van een Russische nederlaag</i>	
Nikolaj Patroesjev	37
<i>De havik die het wereldbeeld van Poetin vormt</i>	

M&M en Samenleving

Het honoraire consulaat	39
<i>Een minder gekende kant van de diplomatie</i>	

Voor al uw bloemen en geschenken,
leuke boeketten, trouw- en rouwwerk

't Groene huis
Malehoeklaan 18
8310 Sint Kruis Brugge
050 35 37 35
marianne.langenbick@pandora.be

ONZE KOMENDE ACTIVITEITEN

Algemene vergadering gevolgd door receptie en lunch

Zaterdag 25 maart 2023 om 10.30 uur | Kasteel van Moerkerke, Kasteelstraat 7, 8340 Damme

Ook dit jaar trekken we naar het Kasteel van Moerkerke, waar we u verwelkomen met koffie vanaf 10.00 uur. De algemene vergadering start om 10.30 uur. Tijdens de vergadering wordt aan de partners een koffie-uurtje aangeboden en aansluitend volgen om 12.00 uur een receptie en Lentelunch

Avondconferentie

Het Belgisch Leger, la grande inconnue

Dinsdag 25 april 2023 om 19.00 uur | Kasteel van Moerkerke

Met afsluitend drankje in de bar van het kasteel

We inviteren voor deze conferentie Jasper Pillen, federaal volksvertegenwoordiger (Open VLD), ondervoorzitter van de Parlementaire Commissie Landsverdediging en lid van de Commissie Legeraankopen. Defensie is altijd zijn passie geweest en hij schreef er zijn masterthesis over. Met zijn duidelijke visie op het belang van een sterke defensie en zijn ervaring in de parlementaire commissie schetst hij ons een beeld van onze defensie vandaag en morgen.

Bedrijfsbezoek Sioen Industries

In samenwerking met M&M Club Gent

Maandag 10 mei 2023 | Sioen Industries, Fabriekstraat 23, 8850 Ardooie

Sioen Industries is een gediversifieerde groep, met een uitgebreid portfolio activiteiten en producten: spinnen, weven en coaten van technisch textiel, confectie van kledij en productie van fijnchemicaliën. Sioen, Seyntex en Crye Precision vormen samen het Consortium SSC dat in 2022 is gekozen om het "Belgian Defence Clothing System" BDCS uit te rollen bij Defensie. De komende 15 jaar zal SSC onze militairen uitrusten met nieuwe operationele kledij.

Bezoek aan het Europees Parlement

Juni 2023 – datum te bepalen | Brussel

We onderzoeken de mogelijkheid om een bezoek te brengen aan het Europees Parlement en willen dit combineren met een lunch en een bijkomende activiteit. Datum zal functie zijn van de contacten met de diensten van het Europees Parlement.

Familiedag met wandelzoektocht en BBQ

Zondag 27 augustus 2023 | Oostduinkerke

De traditionele formule van een wandelzoektocht, aperitief met prijsuitreiking en BBQ blijft behouden. Dit jaar kiezen we voor de badstad Oostduinkerke/Koksijde die ons niet alleen de prachtige duinennatuur en de zee en het strand biedt, maar ook het immaterieel erfgoed van de vermaarde Paardenvissers.

Editoriaal

‘Een vleugje pacifisme’

Ronny Vermeersch, eindredacteur

Mijn vorige editoriaal stuk dateert toch alweer van zowat een jaar geleden. Ondertussen heb ik tijdens de algemene vergadering en bestuursvergadering van 2022 mijn mandaat als bestuurslid en ondervoorzitter neergelegd. Ik beschouw het als ietsje opschuiven om plaats te maken voor jongere gegadigden. Het ligt dan ook in de lijn der verwachtingen dat het editoriaal bij volgende uitgaven van M&M-Contact door mijn opvolger wordt geschreven. Hier dus ook een beetje opschuiven. Zoals de voorzitter in zijn inleidend woordje schreef, liep het redactionele werk voor het jaar 2022 door omstandigheden enigszins anders, zodat het eerste nummer van 2022 uiteindelijk een globaal nummer voor het gehele jaar geworden is. Toen ik de voorzitter enkele voorstellen deed over een uit te breiden redactieraad, vroeg hij mij om dit neer te slaan in het woordje van de redactie van huidig nummer.

Mijn voorstel tot efficiënte werking van redactieraad en -comité wil ik liever in een volgende bijdrage aan jullie meedelen, zodat ik nog even kan stilstaan bij de door mij geschreven redactionele rubriek 'Vrede en Oorlog' in de editie van december 2021, die eigenlijk een pleidooi was voor het inzetten van bestaande diplomatieke en politieke mechanismen om het onmenselijk leed en de vernielingen en verwoestingen, die een oorlog teweegbrengt, te voorkomen. Grote impact zal dit waarschijnlijk niet hebben, want het daarvoor vereiste bereik en kracht hebben de artikels in ons tijdschrift, o.a. door de kleine oplage, niet. Bovendien willen we in eerste instantie informatie en reflectie aanbieden aan onze leden, sympathisanten en voornamelijk correspondenten. Meer willen doen zou trouwens getuigen van pretentie. Maar ergens schuilt toch de gegronde wens dat weerklanken, echo's of sterke resonanties vanuit dit bescheiden vertoog diverse actoren uit het politieke en militaire wereldgebeuren zouden bereiken - of toch minstens een poging daar toe - hoe naïef ook.

Ondertussen is de Russische invasie van Oekraïne en in 't bijzonder het verbeterde gevecht om de Donetsk een feit - met alle ingrediënten van een gruwelijke oorlog - en zien we menige spelers naast de antagonisten in dit schouwtoneel optreden. Van allerlei pluimage wou ik eerst schrijven, maar dat klinkt misschien wat oneerbiedwaardig voor

strategische opportunisten, protectionisten, politieke slaapwandelaars en beschermers van een zo node duur bevochten of te bevechten democratische vrijheid. De Krim met de Zee van Azov is voor Rusland op dit schiereiland de ultieme doorgang naar de Zwarte en de Middellandse Zee. Dit leidde in 2003 reeds tot een conflict tussen het sedert 1991 onafhankelijk Oekraïne en Rusland, dat vreedzaam kon opgelost worden door een consortium. Was met de 'Oranje Revolutie' van 2004 en de 'Revolutie van de Waarheid' in 2014 voor de EU en de VS niet het moment gekomen om een realpolitik te voeren? Zou dit de ellende van een oorlog voorkomen hebben?

Weliswaar een pacifistische invalshoek, maar wie staat nog op of kan nog met voldoende gezag en invloed opstaan om de belligerenten tot vreedzame oplossingen te bewegen? Is de VN hier nog een potentiële speler? Spreken over de orthodoxe kerken uit beide landen - Soldiers of Love - als mogelijke katalysators voor een vredespact voorbeeld, doet door hun partijdige stellingnames wat hilarisch aan.

Dit alles geeft stof tot nadenken naast de drie substantiële artikels die bijdragen tot een vorm van 'achter de coulissen nieuws' over deze oorlog. Ik ben de auteurs echt dankbaar en ben verheugd om ze in deze globale uitgave 2022 te kunnen presenteren. Deze oorlog met zijn vele nog ongrijpbare tentakels beroert ons in vele opzichten en verdient in de volgende uitgaven van M&M-Contact verdere speciale aandacht voor de feiten, met voorspellingen en evaluaties. In het licht van de verdere ontwikkeling, met een voorkeur voor een vreedzame oplossing van die vermetele Oekraïense oorlog, was de voortreffelijke academische lezing van de Chef Defensie, Admiraal Michel Hofman, over de toekomst van onze defensie beslist pertinent te noemen.

Ik kan in deze editoriaal ook niet voorbij gaan aan het interview dat ik mocht afnemen van ons trouw lid, ereconsul voor Spanje, Louis Verbeke, over de hoedanigheden van zijn functie, wat voor de meesten onder ons veeleer een grote onbekende is.

Mijn dank gaat ook uit naar de vele andere sprekers die het voorbije jaar boeiende conferenties hebben gebracht. □

Algemene Vergadering 2022

Verslag door Jan De Vos, voorzitter

Na twee coronajaren die ons deden kiezen voor een algemene vergadering via schriftelijke procedure, konden we op 12 maart eindelijk weer terecht in het vertrouwde Kasteel van Moerkerke voor een volwaardige vergadering. We waren er wel niet helemaal gerust in, want het coronavirus bleef om de hoek loeren, maar toch waagden we de gok. En de voldoening was groot, want alle aanwezigen waren opgetogen om elkaar terug te zien na de lange wintermaanden in *lockdown* en onze gastvrouw Mieke en haar medewerkers maakten er een stijlvolle en gesmaakte dag van.

Een blij weerzien

Al snel liep de zaal voor de koffie-ontvangst vol. Uiteindelijk tekenden 71 ingeschrevenen present. Duidelijk minder dan gebruikelijk, maar dat dit onze eerste volwaardige activiteit was na twee coronajaren, was daar ongetwijfeld niet vreemd aan. Het ging er allemaal wel nog wat voorzichtig aan toe. Bij velen deed het weerzien deugd en dat we daarbij elkaar wat afstandelijker moesten begroeten kon de vreugde niet temperen.

De statutaire vergadering ging door in de benedenzaal, waar alles coronaveilig was opgesteld en de ventilatie en de CO₂-meting zorgden dat de risico's beperkt bleven. Zoals elk jaar stonden we voor een lijvige agenda. Bezorgdheden gingen daarbij naar het afnemend ledenaantal, vooral wegens overlijden van niet minder dan 15 leden en 11 ontslagnames om gezondheidsredenen. Er werd ruim tijd toegemeten voor inspraak en discussie om het beleid voor de toekomst vast te leggen.

Een feestelijke dag

Iets na twaalfen zat het werk erop en konden onze partners in de zaal aansluiten voor het aperitief. We mochten provinciecommandant Kapitein-ter zee Stafbrevehouder Philippe De Cock en zijn echtgenote Eveline verwelkomen als eregasten

Er viel veel bij te praten vooraleer we met 71 deelnemers konden aanschuiven voor een voortreffelijke lunch. Het door gastvrouw Mieke voorgestelde lentemenu viel bij iedereen echt in de smaak.

Afscheid van drie bestuursleden

Luc Saelens en Rudolf Leplae legden respectievelijk in 2019 en 2021 hun mandaat als bestuurder neer, maar de lockdowns lieten ons niet toe hen daarvoor te bedanken. Verder legde ondervoorzitter Ronny Vermeersch dit jaar zijn bestuursmandaat neer. De voorzitter dankte hen in naam van alle leden voor hun inzet en ook hun echtgenotes werden als dank in de bloemetjes gezet. Een lang applaus van alle aanwezigen sprak boekdelen over de waardering voor hen.

Vlnr: ondervoorzitter Ronny Vermeersch, bestuurders Rudolf Leplae en Luc Saelens en voorzitter Jan De Vos

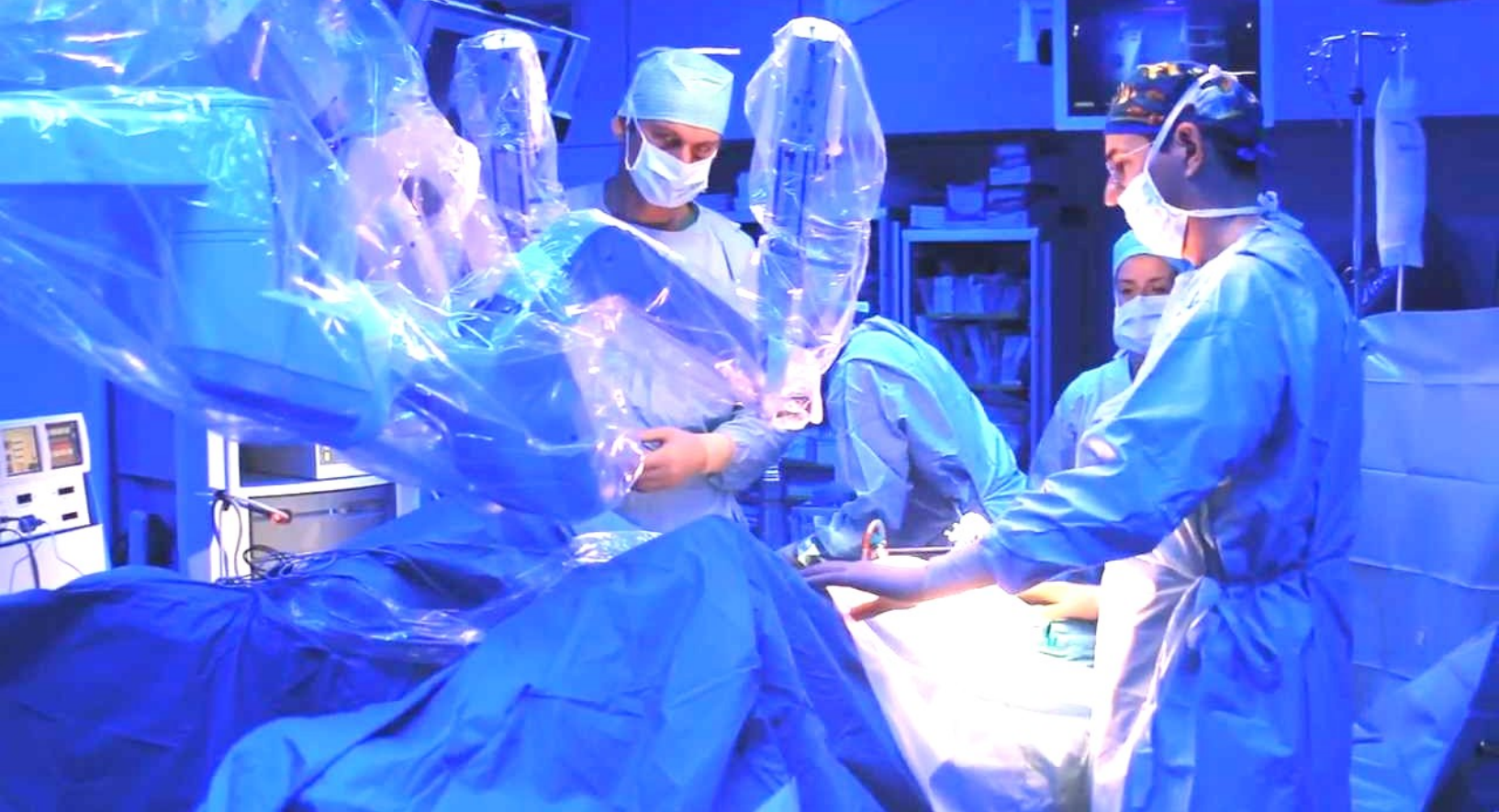
Voorstelling Jan Franco

We mochten ook Jan Franco verwelkomen als nieuw lid. Hij studeerde psychosociale wetenschappen en is sinds 1989 binnen ACV professioneel actief als expert op vlak van sociale dialoog in ondernemingen in diverse industriële sectoren op ondernemings-, nationaal, Europees en ruim internationaal niveau. Hij verzorgt daarbij ook de liaison met de Europese commissie en het Europees parlement. □

Uit onze fototheek

(R)evolutie van de robotica in de geneeskunde en implicaties wereldwijd

Avondconferentie door Dr Philippe Van Trappen | Oostkamp - 25 maart 2022

Verslag door Jan De Vos, voorzitter

Dokter Van Trappen leidde de avond in met de vaststelling dat de moderne telecommunicatie-technologie onbegrensde mogelijkheden biedt om wereldwijd en in real-time activiteiten te ontwikkelen. De 5G-technologie biedt quasi onbegrensde toepassingsmogelijkheden, die de futuristische wereld die Aldous Huxley in 1932 beschreef in zijn sciencefictionroman 'Brave New World' weer een stap dichterbij brengen. Nano-robots die bijvoorbeeld in de bloedbaan ingebracht worden of drones die gebruikt worden om snel medicatie af te leveren en de ontwikkeling van de bionische arm, illustreren dat ook de medische wereld voor een revolutie zonder voorgaanden staat.

Het concept van *remote surgery* werd reeds in de jaren 1970 onderzocht door NASA, met de bedoeling operaties op astronauten in de ruimte te laten uitvoeren door een chirurg vanop aarde. Ook het VS *Defense Advanced Research Projects Agency DARPA* onderzocht het gebruik van telechirurgie voor gewonden op het slagveld. Deze ideeën werden echter niet gerealiseerd. In 2001 slaagden chirurgen er wel in om vanuit New York City bij een patiënt in Staatsburg de galblaas te verwijderen, maar een doorbraak van telechirurgie bleef uit omwille van de onoverbrugbare *time delay* tussen de controle en de uitvoerende robot.

Sedert de eerste robot van Bryon Day werd een lange weg afgelegd tot in 1998 de eerste bionische arm het daglicht zag met de ontwikkeling van de *Editing Modular Arm*. Reeds in 1985 werd met de chirurgische robot PUMA 560 en *computed tomography* succesvol een hersenbiopsie uitgevoerd en in 1988 werd de door het *Imperial College London* ontwikkelde PROBOT gebruikt tijdens een prostaatoperatie, waarna in 1992 in de VS de ROBODOC ingezet werd tijdens een operatieve heupvervanging. In elk van die gevallen kon sneller en met meer precisie gewerkt worden dan bij een louter manuele ingreep van de chirurgen.

Concept van *telepresence technology*

De Puma 560, de PROBOT, de ROBODOC en de door de NASA onderzochte concepten steunen allen op *telepresence technology*, waarbij een chirurg vanop een afstand van de operatiekamer een ingreep uitvoert. Zo ontwikkelde het *Stanford Research Institute* voor het *US Department of Defense* een robotarm die in een pantser-

voertuig kan gebruikt worden voor operaties op het slagveld.

Vaak wordt gedacht dat een robot zelfstandig een ingreep uitvoert, maar het is weldegelijk een chirurg die via *finger-manipulated controls* de robot bedient en daarbij ondersteund wordt door een computer. De chirurgische robotsystemen van ZEUS, AESOP en DA VINCI maken allen gebruik van dit *Computer Motion* principe.

Vandaag wordt het DA VINCI systeem wereldwijd gebruikt in alle medische disciplines, vanaf het vervangen van hartkleppen, over het plaatsen van hart bypasses (Leipzig 1988) tot het uitvoeren van niertransplantaties.

Het AESOP systeem liet al in 1994 minimaal invasieve ingrepen toe

(R)evolutie in de chirurgie

De robotchirurgie bracht heel wat veranderingen teweeg in de wereld van de chirurgie en niet in het minst moest strijd geleverd worden

tegen de mutualiteiten, die de voordelen en de rentabiliteit van deze nieuwe technologie in vraag stelden.

Macro – Endo – Robo

Deze drie termen vatten de evolutie in de chirurgie samen. Voor veel ingrepen moest vroeger het lichaam geopend worden om de chirurg toe te laten een orgaan te opereren. Dergelijke invasieve aanpak bracht veel risico's mee en leidde tot lange periodes van herstel. De endoscopische technieken zoals de laparoscopie, beter gekend als 'kijkoperatie', brachten soelaas omdat deze minder invasief zijn, maar toch blijven voor de chirurg belangrijke nadelen bestaan. Om met de rechte en starre instrumenten via kleine openingen een beweging uit te voeren moeten ze in tegengestelde richting bewogen worden door de chirurg, zodat deze niet intuïtief kan handelen. Dit nadeel verdwijnt bij gebruik van een robot, waar de chirurg dankzij de gelede robotarmen geheel intuïtieve bewegingen kan uitvoeren.

Laparoscopische ingreep met rechte instrumenten
Foto: Twitter #laparoscopie Aurélien Binet

Voorstelling van de spreker

Dr Philippe Van Trappen is een internationaal erkend gynaecoloog/oncoloog. Hij behaalde zijn diploma gynaecologie en verloskunde aan de Universiteit van Gent in 1997 en na zijn specialisatie volgde hij gedurende drie jaar een Fellowship in Gynaecologische Oncologie in de internationaal gereputeerde ziekenhuizen St. Bartholomew's en Royal Marsden Hospital te Londen. Hij is *Member of the Royal College of Obstetricians and Gynaecologists* (Londen) en hij doctoreerde aan de *University of Londen*, waar hij een PhD-doctoraatstitel in de gynaecologische oncologie behaalde, waarna hij benoemd werd als *senior lecturer* in het St. Bartholomew's Hospital, Londen. Tussen 2006 en 2010 was hij tevens werkzaam als hoogleraar gynaecologie/oncologie in het Universitair Ziekenhuis van Maastricht en nadien in het Karolinska University Hospital te Stockholm.

Sinds eind mei 2010 is hij werkzaam in de dienst gynaecologie/verloskunde van het A.Z. Sint-Jan Brugge-Oostende AV en bouwt hij de gynaecologie en gynaecologische oncologie verder multidisciplinair uit. In 2012 wordt hij aangesteld als Diensthoofd Gynaecologie en Gynaecologische Oncologie.

Het departement Gynaecologie-Verloskunde-Fertiliteit rolde vanaf 2012 op campus Sint-Jan een robotchirurgieprogramma uit en is daardoor uitgegroeid tot één van de referentiecentra voor robotchirurgie binnen de gynaecologie en gynaecologische oncologie in Europa. Vanaf februari 2016 worden er ook 'Master Case Observations' georganiseerd, een opleiding om ondermeer buitenlandse gynaecologen bij te scholen in robotchirurgie.

De grootste uitdaging bij gebruik van een robot ligt in de conversatie van de chirurg met de rest van het team aan de operatietafel. De chirurg werkt aan een besturingsconsole op enkele meters van de tafel en heeft geen direct contact met zijn team.

De kern van de discussies rond de respectievelijke voordelen van laparoscopie en robotica draaien rond twee kwesties. Vooreerst is er het comfort voor de chirurg. Bij laparoscopie moet de arts voortdurend in een gedraaide en gebogen houding werken, die in veel gevallen na een loopbaan van 30 à 40 jaar tot artrose leidt. De werkpost aan een besturingsconsole daarentegen biedt een perfect ergonomische werkpositie.

Daarnaast moeten ook de totale kosten voor de zorg bekeken worden. Vooreerst zijn er de investeringskosten, die ongeveer 1,5 à 2 miljoen Euro bedragen voor de apparatuur, instrumenten en toebehoren. Tegenover deze *capital costs* staan de *time costs* voor het gebruik van het operatiekwartier. Deze laatste vallen lager uit doordat de ingreep sneller uitgevoerd wordt en minder tijd in het operatiekwartier vergt.

Tot slot moet ook in rekening gebracht worden dat de opnameduur veel korter is omdat de ingreep minder invasief is, dat minder vaak moet teruggegrepen worden naar open chirurgie, dat er zich veel minder complicaties voordoen, dat er minder heropnames nodig zijn en dat er zich veel minder infecties voordoen. De balans op niveau van de totale zorgkost is dus ongetwijfeld gunstig.

System & case selection

Verschillende robotsystemen brengen verschillende benaderingen van de ingrepen mee. Zo werkt de DA VINCI robot met vier afzonderlijk bedienbare robotarmen, in combinatie met een console die 3D-zicht biedt. Tegenover de laparoscopie heeft deze robot het voordeel dat elke robotarm dankzij een aantal gewrichten soepel in

alle richtingen kan bewegen. Dit laat bijvoorbeeld toe bij obese patiënten de insteekplaatsen voor de instrumenten hoger op boven de buikholte te voorzien, waar minder buikvet voorkomt, wat de ingreep gemakkelijker maakt. In de gynaecologie bijvoorbeeld kunnen patiënten geplaatst worden op een operatietafel die 20° tot 30° afhelpt in de richting van het hoofd, zodat de darmen zich intern naar boven in het lichaam verplaatsen. Hierdoor komt de baarmoeder meer vrij te liggen. Verder kunnen ook via een *single entry point* drie instrumenten samen met een camera via één enkele buis in het lichaam ingebracht worden.

De robot console op zijn beurt biedt een driedimensionaal beeld van de plaats van de ingreep, laat toe in een ergonomische positie te werken en biedt mogelijkheden voor telechirurgie. Op de console gebeurt verder de bediening van de *endowristed instruments* – dit zijn instrumenten ontwikkeld op model van de menselijke pols – met een joystick en pedalen, zodanig dat de chirurg een maximale beweeglijkheid wordt geboden. De camera wordt links bediend, samen met een eerste instrument. De andere twee instrumenten worden rechts bediend. Verder is het mogelijk met éénzelfde bediening te *sealen*, te branden en te knippen.

In de operatiezaal van de toekomst mag de volledige integratie van de medische beeldvorming in de chirurgie verwacht worden en in een later stadium de integratie van de moleculaire beeldvorming, waarbij kankercellen zullen zichtbaar gemaakt worden.

Opleiding en training

De technieken voor het bedienen en gebruiken van chirurgische robots zijn moeilijk aan te leren. Daarom werden gespecialiseerde trainingscentra opgericht, waaronder de *ORSI Academy* te Melle in België, dat het grootste trainingscentrum voor robotchirurgie in Europa is, waar jaarlijks tot 3.500 chirurgen kunnen opgeleid worden in de robotchirurgie. Verder doet ook het IRCAD in Straatsburg, FR, onderzoek naar minder invasieve chirurgische technieken en uiteraard neemt robotchirurgie ook daar een eminente plaats in. Dr Juan Pablo Estevez speelt daarin een grote rol.

Van 6 tot 8 april 2022 werd in ORSI Melle een *Masterclass Robotchirurgie* in het domein van *gynaecological oncology* georganiseerd. De spreker haalt daarbij aan dat voor deze opleidingen menselijke kunstbaarmoeders, varkensbaarmoeders en menselijke lijken gebruikt worden. Voor dit laatste wordt wel toenemend rekening gehouden met het risico op de aanwezigheid van virussen.

Publicaties

In de literatuur zijn alleen al in Frankrijk 250.000 operaties met de Da Vinci robot gedocumenteerd, waarbij 2.693 publicaties slaan op interventies in de gynaecologie. Er bestaan 156 patenten voor het uitvoeren van

Opstelling van DA VINCI robot met bedieningsconsoles in operatiekwartier
Foto: Thoraxklinik, Heidelberg Duitsland

ORSI Academy, Melle werd in 2018 het
World Centre for Robot Surgery (Foto www.jandenul.com)

hysterectomie (operatief verwijderen van de baarmoeder, nvdr) en het behandelen van *uterus myomatoseus* of vleesboom (goedaardig gezwel of knobbel in de spierwand van de baarmoeder, nvdr).

Literatuur toont aan dat met robottechnologie de console en *total operation time* gemiddeld 50 minuten bedraagt en het aantal interventies met complicaties minder dan 3 procent.

Ook de impact op de kosten van een operatie pleit in het voordeel van de robottechnologie. Hier wordt de totale kost beschouwd van verblijf en interventie. Bij gebruik van robottechnologie kan het aantal ligdagen voor de patiënten van 5 tot 1 dag herleid worden, met een belangrijke kostenreductie.

Ook wordt de rol van de *Belgium and Luxemburg Gynaecological Oncology Group* of BGOG belicht. Dit is een *non-profit* organisatie die onderzoek bij patiënten met gynaecologische kanker promoot, waarbij naast puur academische klinische proeven ook proeven met de industrie uitgevoerd worden. De groep omvat vijf gespecialiseerde centra en behandelde 598 patiënten, met een uitstekende overleving. BGOG is lid van de *European Network of Gynaecological Oncological Trial Groups*.

De praktijk

Met een reeks videofragmenten wordt geïllustreerd hoe de robot in de praktijk gebruikt wordt en wat de voordelen en mogelijkheden zijn voor de chirurg.

Dit wordt duidelijk gemaakt met beelden van het opsporen en verwijderen van de zogenaamde *sentinelklieren* in het bekken. Dit zijn de poortwachters in de lymfedrainage en het eerste station waarheen kankercellen uitzaaien vanuit een tumor, waarna ze zich naar andere klieren kunnen verspreiden. De sentinelklier wordt met radioactieve fluorescerende substanties zichtbaar gemaakt op medische beelden, waarna kan besloten worden om deze te verwijderen. Dit gebeurt in een *robot staging* procedure met *para-aortale dissectie* van de klier en *omentectomie* (geheel of gedeeltelijk verwijderen van de buikwand, nvdr). Spreker geeft wel toe dat dergelijke ingrepen een goede visuele tactiliteit vergen, waarbij de chirurg vanuit wat hij ziet als het ware moet aanvoelen wat hij moet doen. En dat heb je of dat heb je niet.

The future is bright

Het is duidelijk dat de toepassing van Da Vinci Robot procedures in de chirurgie een hoge vlucht neemt. De voordelen van het gebruik van robottechnologie in de chirurgie zijn immers duidelijk: kleine insneden en daardoor minder littekens – heel precies uitgevoerde operaties – minder pijn – sneller ontslag en een significante kostenreductie.

Bovendien bieden zich volgens de spreker nog nieuwe toepassingen aan, zoals het inzetten van *sanitation* en *desinfection* robots, het gebruik van *robotic pills* en het inbrengen van *nano-robots*, tot de mogelijkheden van *soft robot implants* die het rond hart gewikkeld worden en het helpen pompen. Ook de *i-Watch* biedt mogelijkheden om bijvoorbeeld tijdig hartritmestoornissen te detecteren en bloedsuikerspiegels te bewaken.

Na de voordracht beantwoordde Dr Van Trappen gedurende ruim een half uur de zeer uiteenlopende vragen. Het was meer dan duidelijk dat hij de belangstelling bij het publiek had weten op te wekken. □

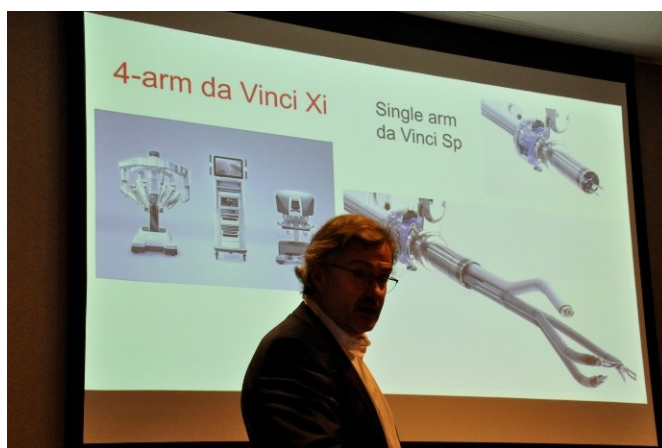
Ons bestuurslid Hans Goossens vatte het thema van de avond
in een tekening die zijn plaats vond in ons gulden boek.

Uit onze fototheek

Met 45 aanwezigen werden onze verwachtingen overtroffen. Die Covid-19 twijfel nietwaar? Het hotel Van der Valk bood uitstekende conferentiefaciliteiten en ook het diner werd zeer gesmaakt door de deelnemers.

Niet alleen was er het enthousiasme van het eerste weerzien na een lange coronawinter. De vlotte en enthousiaste spreker Dr. Philippe Van Trappen wist ons anderhalf uur lang geboeid rond te leiden in de fascinerende wereld van de moderne chirurgische technieken en de omstandige vragenronde bevestigde alleen maar dat hij het publiek op een toegankelijk manier had laten kennis maken met dit onderwerp.

De avond werd afgerond met een driegangendiner in het restaurant van het hotel. Het aangename kader, de uitstekende maaltijd en de vlotte en verzorgde bediening stemden iedereen blijbaar goed. De sfeer was aan alle tafels opperbest en pas tegen 23 uur kon het restaurant de deuren sluiten. Een waardige avond om de draad van onze activiteiten weer op te nemen. Met bijzondere dank aan initiatiefnemer Stefaan Vergaerde en vooral aan Dr Van Trappen.

Academische Zitting

‘Defensie in beweging: uitdagingen en opportuniteiten van de transformatie’

Admiraal Michel Hofman, Chef Defensie

Admiraal Michel HOFMAN werd geboren in Oostende en voltooide in 1978 zijn middelbare studies aan de Koninklijke Kadettenschool in Laken, waarna hij als kandidaat-marineofficier toetrad tot de 118de promotie Alle Wapens aan de Koninklijke Militaire School in Brussel.

Als jong officier diende hij aan boord van verschillende mijnenbestrijdingsvaartuigen en fregatten. Deze periode sloot hij af aan boord van het fregat *Wandelaar* met een ontplooiing in de Perzische Golf tijdens de operaties *Desert Shield* en *Desert Storm*. Van 1991 tot 1997 zette hij zijn operationele loopbaan verder, eerst aan wal in de Operationele School van de Marine in Sint-Kruis Brugge en daarna als commandant van de mijnenjager *Crocus* en aan boord van het fregat *Westdiep*. Hij diende daarna in de staf van het permanent NAVO-eskader *Standing Naval Force Atlantic*, STANAVFORLANT en vanaf najaar 1997 werkte hij bij Chef Defensie Admiraal Willy Herteleer, waar hij in de werkgroep ‘Visie 2015’ mee de nieuwe strategische visie voor Defensie ontwikkelde.

Na de Hogere Stafcursus aan het *College Interarmées de Défense* in Parijs voerde hij vanaf 2000 het commando over het fregat *Westdiep*, waarmee hij kort na de aanslagen van 11 september 2001 deelnam aan de operatie *Active Endeavour*. Hij bekleedde verder diverse functies in binationale en internationale staven en werd in 2006 achtereenvolgens Deputy Officer en Hoofd van de Divisie Operaties van de Defensiestaf, waar hij meewerkte aan verschillende operaties in Afghanistan, Libanon, de Democratische Republiek Congo, alsook voor de Somalische kust.

Einde 2010 koos hij opnieuw zee als adjunct van de Franse bevelhebber van de Europese maritieme strijdmacht EU NAVFOR tijdens operatie *Atalanta*, die gericht was tegen de piraterij en gewapende overvallen voor de Somalische kust. Daarna werd hij commandant van de Marine Component en *Deputy Admiral BENELUX*.

Vanaf mei 2015 vervoegde hij opnieuw het Stafdepartement Operaties en Training van de Defensiestaf, eerst als *Deputy Operations Officer* en daarna als hoofd van dit departement. Op 26 juni 2016 werd hij bevorderd tot vice-admiraal en in juli 2017 werd hij Vice Chef Defensie en leidde hij de herstructurering van de Defensiestaf en de implementatie van de Strategische Visie. In juli 2020 tenslotte werd hij benoemd tot admiraal en volgde hij Generaal Marc Compennol op als Chef Defensie.

30 april 2022

Hotel Van der Valk

Oostkamp

Een korte terugblik

Admiraal Michel Hofman leidde zijn uiteenzetting in met een korte terugblik op de eerste twee jaren van zijn mandaat als Chef Defensie. Bij het opnemen van zijn functie stelde het defensiebeleid op de 'Strategische Visie voor Defensie' die in 2016 door de toenmalige regering Michel was goedgekeurd. Na de installatie van de regering De Croo richtte de Defensiestaf nieuwe voorstellen aan de regering, die een actualisatie van het budget, de plannen en de projecten beoogden. Ondertussen werd Defensie actief betrokken bij de strijd tegen de coronapandemie en werden in alle provincies militaire middelen ingezet om de sanitaire campagne materieel te steunen.

In april 2021 kwam Defensie in de aandacht door een heidebrand op het Groot Schietveld te Brecht en vanaf mei 2021 beheerste de zaak van de voortvluchtige militair Jürgen Conings maandenlang de actualiteit, waarna Defensie in augustus 2021 een actieve rol speelde in de evacuatiemissie uit Afghanistan die de Belgische overheid had opgezet. Ondertussen werd een maandenlange bijdrage geleverd bij de hulp na de overstromingen in Wallonië en tegelijk vergden enkele andere speciale operaties en vandaag de crisistoestand in Oekraïne bijzondere aandacht.

De Chef Defensie noemde dit stuk voor stuk kleine of grote crisissen die moesten beheerst worden, maar niettemin bleef voor hem zijn hoofdplicht 'Transformatie van Defensie' voorop staan. De CHOD ziet daar meerdere simultane ontwikkelingen: de afvloeiing van duizenden personeelsleden, de invoering van nieuw materieel en het aantrekken van nieuw personeel. De grootste uitdaging zal zijn de nu bestaande expertise en ervaring van het vertrekkend personeel over te dragen op het nieuwe personeel. Dit zal niet enkel moeten gebeuren voor de oude klassieke beroepen, maar ook voor nieuwe beroepen die inherent zullen zijn aan de nieuw in te voeren wapensystemen.

De wijzigende oorlogsvoering

Het conflict rond Oekraïne illustreert hoe de manier van oorlogsvoeren wijzigt en de rol van informatie-operaties daarin aan belang wint. Cyberoorlogsvoering en sociale media worden gebruikt voor beïnvloeding en polarisatie, met als doel twijfel en verdeeldheid te zaaien en extremen aan te wakkeren. Het conflict in Oekraïne wordt op die manier misbruikt door het Russische regime om het Westen te verdelen en de eigen bevolking te overtuigen.

Rusland koos bij de annexatie van de Krim voor een hybride manier van oorlogvoeren en gebruikt vandaag in conflictgebieden als Syrië en Oekraïne actief elementen van de Wagnergroep, een Russische organisatie die privé-milities uitstuurt. Ook in Afrika, waaronder Mali, is deze Wagnergroep actief terwijl het Westen daar wegtrekt. De Russische agenda is daar economisch geïnspireerd en draait rond de toegang tot grondstoffen.

Daarnaast gebruikt Rusland toenemend *cyberwarfare*, niet enkel defensief maar ook en vooral offensief en dit zal ongetwijfeld de nieuwe manier van opereren worden. Bovendien wordt ook de ruimte gebruikt voor oorlogvoering. Militaire satellieten winnen aan belang, naast observatiesatellieten en middelen om vijandelijke satellieten uit

te schakelen die in ontwikkeling zijn. Ook deze middelen worden actief door Rusland gebruikt.

Tot slot volgt ook China de ontwikkeling van het Oekraïens conflict. Dit land voert een langetermijnstrategie die tegen 2049 van China de voornaamste wereldmacht moet maken. Het land treedt niet op in het conflict, maar kijkt er wel heel aandachtig op toe.

Global competition, so what?

De wereld is geëvolueerd van bipolair tijdens de Koude Oorlog naar multipolair vandaag. China eist daarin een prominente plaats op terwijl Europa is op zoek naar haar plaats, maar eerst wel moet uitmaken of het in een oorlog een rol wil of kan spelen. De VS tenslotte willen hun plaats in deze wereldorde veilig stellen.

De admiraal illustreert de complexiteit binnen internationale relaties aan de hand van het concept 'continuum of competition'. Zoals de onderstaande figuur aangeeft kunnen relaties tussen verschillende spelers zeer diverse vormen aannemen, reikend van samenwerking over rivaliteit en ongewapende confrontatie tot gewapend conflict. Zo bleef tot 24 februari 2022 het conflict in Oekraïne onder de zogenaamde drempel voor gewapend conflict.

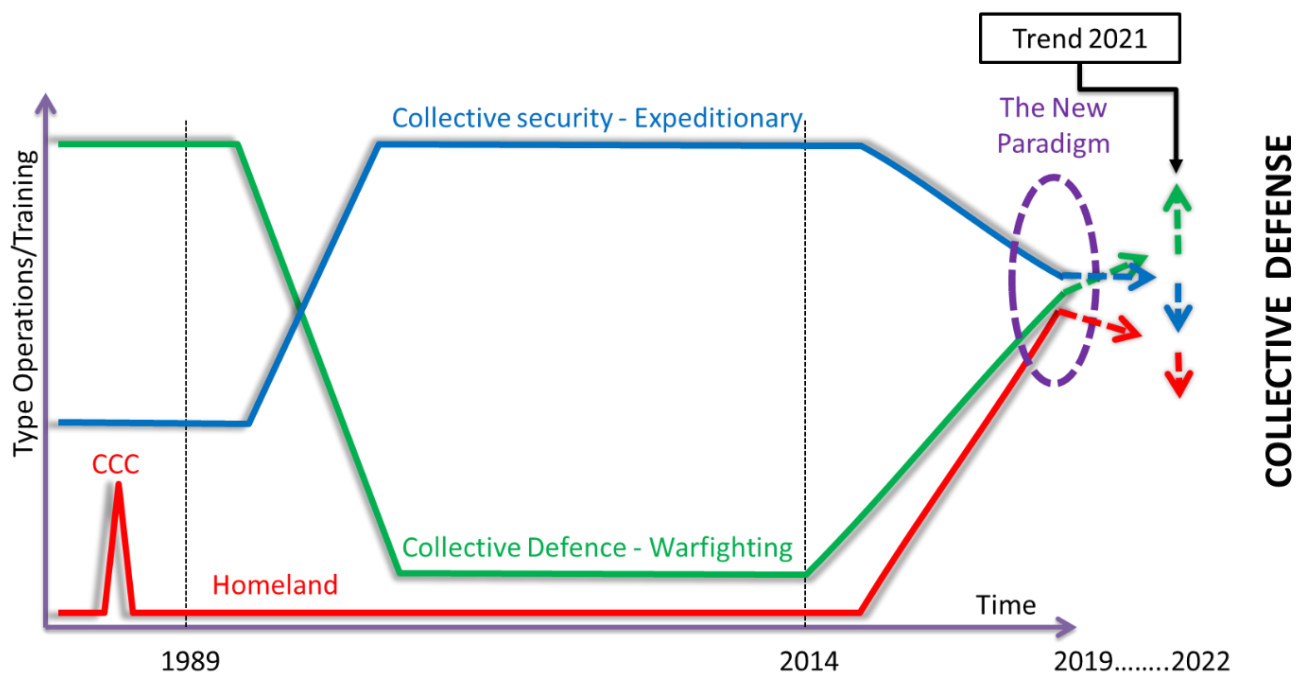
Europa had het daarin, als een democratie met meerdere spelers, moeilijk om haar positie te bepalen en koos voor economische en diplomatieke actie. De VS, China en Rusland konden gemakkelijker hun doelen bepalen en bereiken.

De paradigma shift

Enkele belangrijke gebeurtenissen zorgden echter voor wijzigingen in de paradigma's die aan de basis liggen van de operaties en de training van de Belgische en geallieerde strijdkrachten. Deze *paradigma shift* wordt voorgesteld op volgende figuur.

Tot 1989 was *warfighting* dominant. De training en de voorbereiding en uitvoering van operaties was gericht op een gewapende confrontatie met het Sovjetblok, naast een periode medio jaren tachtig

waar ook *homeland operations* door de aanslagen van de *Cellules Communistes Combattantes* CCC aan belang wonnen. Het jaar 1989 was een keerpunt, toen de val van de Berlijnse muur en aansluitend de ineenstorting van de Sovjet-Unie in 1991 een einde maakten aan de Koude Oorlog, zodat de daarmee verbonden dreiging verdween. Voortaan lag het accent op *expeditionary operations*, zowel vredesopleggend als vredeshandhavend, onder anderen in de Balkan en in Afghanistan.

De annexatie van de Krim door Rusland leidde in 2014 tot de bewustwording binnen de NAVO dat het noodzakelijk was de training opnieuw op *warfighting* af te stemmen. Vanaf 2016 zorgden islamfundamentalistische aanslagen in België en andere Europese landen er bovendien voor dat meer aandacht ging naar binnenlandse veiligheid, zodat het belang van *homeland operations* toenam.

In 2019 tekende het nieuwe paradigma zich duidelijk af: Defensie moest in staat zijn tegelijk *expeditionaire*, *homeland* en *warfighting* operaties te voeren. De gebeurtenissen in Oekraïne in 2022 maakten tot slot duidelijk dat *collective defense*, zoals voorzien in artikel 5 van het NAVO-verdrag en artikel 47/2 van het EU-verdrag voortaan hoog op de veiligheidsagenda van het Westen zullen staan.

Volgens de CHOD verandert deze *paradigma shift* de vereisten voor de materiële uitrusting, de manier om te trainen en om een conflict uit te vechten, waarin land-, lucht-, zee- en medische strijdkrachten betrokken worden. Hiervoor zijn meer mensen en budgettaire middelen nodig. Dit alles heeft een belangrijke impact op de transformatie van Defensie.

Impact op Westerse defensieorganisaties

Het Russisch-Oekraïens conflict heeft geleid tot de beslissing om het Belgische defensiebudget te verhogen tot 1,54 % van het BBP in 2030 en in de eerstkomende jaren bijkomend 1 miljard Euro toe te kennen. Op 25 februari werden voorstellen gericht aan de Minister van Lands-

verdediging om de doelstellingen van de transformatie te verbeteren, de lacunes weg te werken en voorbereidingen te treffen in het 'land' domein. De beloofde 1 miljard Euro zullen gebruikt worden om de strategische stocks voor munitie en brandstoffen op peil te brengen en de trainingsmiddelen te verbeteren.

Er is behoefte aan mogelijkheden om meer uiteenlopende accenten te leggen. Vooreerst moet de *readiness* of gereedheid verzekerd worden en daarvoor moeten voor alle eenheden de uitrusting en de training op een hoger niveau gebracht worden.

Daarnaast wordt *internationale samenwerking* belangrijker. Op marinegebied is dit reeds gerealiseerd met de *Admiral Benelux* of ABNL samenwerking en ook voor luchttransport bestaat internationale samenwerking, net als voor de inzet van F16 gevechtsvliegtuigen. Nieuwe projecten worden opgezet die de internationale samenwerking verhogen, zoals de *Capacité Motorisée* of CaMo die in het landdomein tot een sterk strategisch partnerschap met Frankrijk moet leiden.

Griffon multifunctioneel gevechtsvoertuig (Foto Defensie)

Ook op het vlak van *resilience* of weerbaarheid stellen zich nieuwe vereisten en deze raken alle organisaties in België. De medewerking

van Defensie binnen een ruimere interdepartementale samenwerking zal daarvoor onontbeerlijk zijn, maar daar stelt zich actueel een communicatieprobleem, want een hogere weerbaarheid op vlak van *governance* en besluitvorming vereist robuuste communicatienetwerken met een hoge cyberveiligheid.

Readiness verzekeren

Dit vergt in de eerste plaats voldoende munitievoorraden en dit is een investeringsvraagstuk. Even belangrijk is dat de militairen veilig kunnen opereren. Het sleutelwoord daarvoor is training: individuele training, maar ook training in ploeg en in geïntegreerd verband, niet enkel in de eigen organisatie maar ook samen met vliegtuigen. Maar het vertrekpunt blijft dat er voldoende stocks moeten voorhanden zijn.

Internationale samenwerking

De internationale samenwerking wordt gerealiseerd binnen de NAVO en de EU, waar bijna alle opdrachten internationaal uitgevoerd worden, behalve evacuatieoperaties. Voornaamste vereiste daarvoor is volgens de CHOD dat de interoperabiliteit verzekerd wordt.

Voorbereidingen ISTAR voor operaties in Mali (Foto Defensie)

Interdepartementale samenwerking

Bij crisissituaties is Defensie vaak de motor voor samenwerking en de structuur en de methode van Defensie worden daarbij geapprecieerd. Voorbeeld hiervan was de bijdrage van Defensie tijdens de COVID-pandemie. De mogelijkheden tot samenwerking blijven een punt van

Defensie coördineert voedselbedeling na overstromingen in Wallonië (Foto Defensie.be)

aandacht en dit heeft invloed op de uitrusting, vermits moet gezocht worden naar *duale capaciteiten* die zowel voor militaire als civiele doeleinden kunnen ingezet worden.

De uitdagingen

De CHOD ziet vier grote uitdagingen: het uitvoeren van de operaties, de gereedheid verzekeren, de transformatie van de uitrusting en de personeelssituatie. Deze moeten simultaan aangegaan worden en het is duidelijk dat een zeker spanningsveld bestaat tussen operaties en gereedstelling enerzijds en de transformatie van de uitrusting en de personeelssituatie anderzijds.

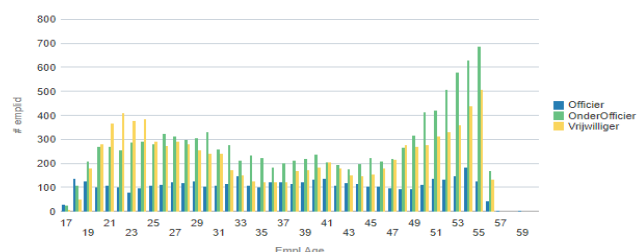

Het uitvoeren van buitenlandse operaties vereist dat continu 600 à 700 man in het buitenland ingezet worden. Dit vraagt een viervoud aan daarvoor beschikbaar personeel, want evenveel manschappen moeten trainen en zich voorbereiden om in operatie te vertrekken, terwijl ook voor de steun aan deze operaties personeel nodig is.

Voor de *readiness* en het *gereedstellen* moeten in eerste orde de munitievoorraden verhoogd worden. Dit is een investeringsvraagstuk.

De *transformatie van de uitrusting* is gevat in de materiële aankopen. In de komende tien jaren wordt alle materieel van Defensie vervangen, waarbij ook nieuwe capaciteiten ontwikkeld worden. Dit zal gepaard gaan met een grote technologische sprong voorwaarts. Jonge mensen zullen daardoor totaal nieuwe vormingen moeten absorberen, zonder te kunnen steunen op ervaring die ze reeds hebben opgedaan in operaties.

De CHOD noemt de *personeelssituatie* moeilijk, door de gelijktijdige afvloeiing van duizenden personeelsleden, de rekrutering en de overdracht van kennis en ervaring.

De komende jaren bereiken duizenden personeelsleden de pensioenleeftijd (beeld Defensie)

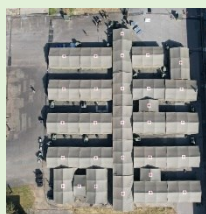
Deze uitdagingen stellen zich gelijktijdig en overal moeten bijzondere aandachtspunten, obstakels en kleine crises aangepakt worden.

De uitvoering van de strategische visie

De vernieuwing van de uitrusting, die in 2016 door de vorige regering werd vastgelegd in het *Strategisch Plan voor Defensie*, is in volle uitvoering. Onderstaand schema geeft op een tijdslijn de spreiding in de tijd van de verschillende materiële projecten weer. Daaruit blijkt de omvang van de vernieuwingen waarvoor Defensie staat. In enkele jaren tijds zal materieel in gebruik genomen worden dat niet alleen voor nieuwe of sterk verbeterde capaciteiten zal zorgen, maar ook de invoering van nieuwe technologieën en nieuwe operationele werkwijzen zal meebrengen.

Falcon 7X

Veldhospitaal
Medical Role 2

MQ-9B drones

Mijnenbestrijdings-
vaartuigen

Infrastructuur F-35
Florennes

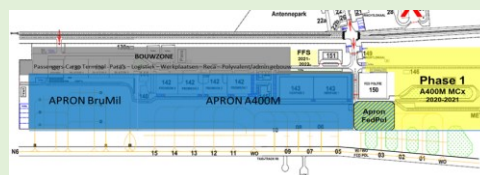
Tankvliegtuig
MRTT

Licht troepentransport
LTTV

CLV

Infrastructuur Melsbroek – Fase 2

Transportvliegtuig
A400M

Infrastructuur Melsbroek
Fase 1

Infrastructuur
drones MQ-9B

F-35

PRV/CRV

Zware en lichte vrachtwagens

Capacité Motorisée

2020

2021

2022

2023

2024

2025

Meerdere nieuwe types vliegtuigen, waaronder de Falcon 7X, de Airbus A330 MRTT-tankvliegtuigen en de Airbus A400M transportvliegtuigen zijn geleverd en in dienst. Ze worden dagelijks ingezet, zoals tijdens operatie *Red Kite* voor evacuaties uit Afghanistan in augustus 2022 en vandaag voor andere missies, waaronder steun aan Oekraïne. Dit gebeurt in internationaal verband voor de MRTT en de A400M. Voor dit laatste door de toestellen ter beschikking van de *EU Air Transport Capacity* te stellen. Ook de infrastructuur van de Militaire Luchthaven Melsbroek wordt aangepast, waarbij in een eerste fase nieuwe vliegtuigloodsen gebouwd werden.

Daarnaast is de aankoop van beschermende voertuigen *Personnel Recovery Vehicles* (PRV), *Combat Reconnaissance Vehicles* (CRV) en *Light Troop Transport Vehicles* (LTTV) lopende. Dit zal aangevuld

worden met de aankoop van *Command and Liaison Vehicles* (CLV).

Een volledig nieuw veldhospitaal *Medical Role 2* werd in december 2022 geleverd en doorliep recent de testen van de werkprocedures.

Met de nieuwe drones MQ-9B wordt een nieuwe capaciteit voor bewaking en inlichtingen ingevoerd. Het gaat hier om volwaardige onbemande vliegtuigen die vanop afstand bestuurd worden. Tegelijk wordt daarvoor de operationele en steuninfrastructuur gebouwd.

Begin 2024 wordt het eerste nieuwe mijnenbestrijdingsvaartuig geleverd, waarvan de kiel in november 2021 werd gelegd. Binnen een Belgisch-Nederlands samenwerking bouwt elk land 6 schepen. Het gebruik van lucht-, oppervlakte- en onderwaterdrones zal tot geheel nieuwe operationele werkwijzen leiden.

In 2024 worden ook de eerste nieuwe gevechtsvliegtuigen type F35 geleverd en wordt de infrastructuur van de luchtmachtbasis Florennes aangepast.

Verdere hoofdprogramma's worden vanaf 2026 uitgevoerd en slaan op de aanpassing van het dok van de Marinebasis te Zeebrugge, de bouw van multifunctionele fregatten in samenwerking met Nederland, verdere aanpassing van de infrastructuur voor de F35 gevechtsvliegtuigen, de bouw van een nieuw hoofdkwartier in Evere, van twee *Kwartieren van de Toekomst* waarvan één in Wallonië en één in Vlaanderen, van nieuwe infrastructuur voor de *Capacité Motorisée* en de aankoop van geschut voor indirecte vuursteun. Tot slot zal ook een nieuw militair hospitaal *New Medical Hub* gebouwd worden.

De CHOD benadrukte dat keuzes gemaakt werden om te investeren in relevante en pertinente capaciteiten, die internationaal en interdepartementaal verankerd worden. De effectieve uitvoering van dit investeringsprogramma zorgt voor veel optimisme in de eenheden.

Maar de grote uitdaging ligt in het personeelsdomein. In de komende 5 jaren moet 10.000 man vervangen worden en moeten de militaire beroepen aangeleerd worden aan jongeren die daar anders mee omgaan. Defensie zal dit moeten assimileren en daar niet tegen ingaan.

De lopende operatie in Roemenië toont dat de jonge militairen enthousiast op missie vertrekken, maar aan hun eerste operationele ervaring een desillusie overhouden.

De hoogtechnologische nieuwe uitrusting, onder andere voor de captatie van informatie en in het cyberdomein, stelt Defensie voor de uitdaging om het operationeel en technisch personeel daarvoor een aangepaste opleiding te geven. De STEM-beroepen (Science, Technology, Engineering, Mathematics) zijn dus belangrijk in Defensie, maar personeel met deze kwalificaties is moeilijk te vinden op de arbeidsmarkt. Daarom is het belangrijk om nauw samen te werken met de industrie en gemeenschappelijke projecten op te zetten.

De actualisatie van de strategische visie

Eind 2020 mandateerde Minister van Defensie Ludivine Dedonder twee coördinatoren om een Strategisch Comité te vormen met 10 experts met het oog op de actualisering van de Strategische Visie voor Defensie. Deze expertengroep maakte een nieuwe strategische omgevingsanalyse en gaf in haar rapport enkele aanbevelingen over hoe Defensie en ons land zich moeten voorbereiden op de huidige en toekomstige dreigingen.

De leidende principes daarvoor zijn:

- *kerntaken (collectieve verdediging, collectieve veiligheid en bescherming van de Belgische onderdanen in het buitenland)*
- *solidariteit met betrekking tot defensie-inspanningen*
- *evenwicht in capaciteiten, infrastructuur, personeel en operaties*
- *geografische spreiding*
- *samenwerking*
- *wet over de militaire programmering*
- *milieu-engagementen*
- *research & development*
- *decentralisatie*
- *personeelsbeleid en diversiteit*

In zijn uiteenzetting ging de CHOD dieper in op de voor de transformatie voornamelijk principes.

Het eerste principe legt de kerntaken vast en voor de CHOD betekent dit dat de roeping van Defensie het deelnemen aan operaties blijft.

Het achtste principe gaat over *research & development* met focus op het operationaliseren van de *Defense Industrial Research Strategy* of DIRS. Deze biedt een methode aan om het beschikbare budget in de juiste domeinen te investeren. Daarbij worden ECA Robotics in Oostende en Lab Brussels als voorbeelden aangehaald.

Het tiende principe handelt over personeelspolitiek en diversiteit. Uit het betoog van de CHOD blijkt duidelijk dat de voornaamste uitdaging voor Defensie in het personeelsdomein ligt, zodat dit het sleutel-element is voor een geslaagde transformatie. □

Meer over het rapport "Veiligheidsomgeving 2021-2030"
[200622-Security-environment-2021-2030-NL.pdf \(defence-institute.be\)](https://defence-institute.be/200622-Security-environment-2021-2030-NL.pdf)

Uit onze fototheek

Na twee coronajaren konden we op 30 april 2022 eindelijk weer uitpakken met een academische zitting. Misschien was er nog wat bezorgdheid omwille van het prille coronaherstel en misschien speelde het gemis van het prachtige kader van het Provinciaal Hof in Brugge ons wat parten, maar toch waren we verheugd met de opkomst van 124 deelnemers, waaronder onze eregenodigden gouverneur Carl Decaluwé, eregouverneur Paul Breyne, burgemeester van Oostkamp Jan de Keyser, admiraal bd Willy Herteleer, provinciecommandant kapitein-ter-zee Philippe De Cock, volksvertegenwoordiger Jasper Pillen en M&M nationaal voorzitter Eddy Debock.

Het was voor ons een grote eer Chef Defensie admiraal Michel Hofman als spreker te mogen verwelkomen. Met een goed gestructureerde uiteenzetting en op een vlotte en toegankelijke manier gaf hij ons zijn persoonlijke en openhartige visie op de uitdagingen en opportuniteiten waarvoor Defensie vandaag staat.

Namens de nationale Kring Mars & Mercurius overhandigde nationaal voorzitter Eddy Debock aan de Chef Defensie de oorkonde waarmee het erelidmaatschap van de nationale Kring werd toegekend.

We kijken tevreden terug op een geslaagde academische zitting, waarbij onze goede ervaringen met Hotel Van der Valk bevestigd werden.

Honger in Afrika, migratie en mensenhandel

Het migratievraagstuk

Grootseminarie Brugge | 6 juni 2022

Verslag door Jan De Vos, voorzitter

Onderdrukking, oorlog en vooral hongersnood zet mensen uit Afrika en Azië ertoe aan om naar Europa te vluchten. Mensensmokkelaars beloven, tegen grote sommen, een hemel op aarde, maar de realiteit is dikwijls helemaal anders. Ludo Van der Stock schetste ons vanuit zijn professionele binnen- en buitenlandse ervaringen een beeld van een actueel vraagstuk dat onze samenleving op diverse vlakken raakt en zelfs polariseert.

Voorstelling van de spreker

Ludo Van der Stock streed jarenlang tegen illegale immigratie en mensensmokkel en hij hoorde verhalen van mensen die het aan den lijve ondervonden. Hij is gewezen hoofdcommissaris van de Federale Politie en werkte meer dan acht jaar in de Balkan. Hij is master in de criminologische wetenschappen en master in de geschiedenis. Daarnaast is hij lid van Mars & Mercurius Club Antwerpen en bestuurder bij de nationale Kring

De voordracht

In het eerste deel van zijn uiteenzetting ging de spreker in op de oorzaken van de migratie en besteedde hij als historicus ruime aandacht aan de geschiedenis van Afrika, waarbij hij aangaf wat daar is misgelopen op vlak van economie, mobiliteit, politiek, conflicten, klimaat, gezondheidszorg en voedselonzeekerheid.

In het tweede deel schetste hij als criminoloog een ruim beeld van de migratie vanuit het zwarte continent, met een overzicht van de historische evolutie van het probleem, de internationale verdragen, de instellingen en de politietaken, om vervolgens de georganiseerde misdaad met de routes, de moeilijkheden, de intelligence en de rol van *Frontex* en tot slot de mensenhandel met arbeidsuitbuiting en de

seksuele exploitatie van vrouwen en kinderen en de weerslag daarvan in België te behandelen.

Aperitief en lunch

De voordracht werd besloten met een vragenronde, waarna tijd werd uitgetrokken voor een aperitief in de polyvalente zaal van het Grootseminarie, alvorens de lunch te nemen in de historische eetzaal van de abdij Ten Duinen. □

Brouwerij Vanhonsebrouck en Erfgoedmuseum Éperon d'Or

Industrie in Izegem vandaag en vroeger

Eendaagse uitstap | 7 juli 2022

Verslag door Jan De Vos, voorzitter

Op voorstel van bestuurslid René Decorte trokken we voor onze eendaagse uitstap naar Izegem voor een aantrekkelijk bezoek aan een heus "Bierkasteel" en een leerzame rondleiding in de industriële erfgoedsite "Éperon d'Or". En toegegeven, René en Thérèse hebben zich ingezet om er een geslaagde dag van te maken.

We hadden verzameling geblazen op de parking van het *Bierkasteel* in Ingelmuster, wat iedereen wel wat benieuwd maakte, want met het *Bierkasteel* schrijft Kasteel Brouwerij Vanhonsebrouck geschiedenis. Het is immers de naam van een nieuw en imposant brouwerijcomplex, dat op zich reeds een unicum is, want de laatste honderd jaar werd in ons land geen enkele nieuwe brouwerij van scratch tot nieuwe operationele site gebouwd.

Het *Bierkasteel* is ook een multifunctionele event-, ontspannings- en belevingsruimte waar je letterlijk en figuurlijk kunt proeven van het brouwersambacht, overgoten met een hightech sausje. Genieten, degusteren en ontdekken... dit alles in een nieuwe dimensie die we niet voor mogelijk hielden.

Maar het was ons uiteraard te doen om het bezoek aan de brouwerij. We werden ontvangen in de inkomhal en daarna naar de Pub&Shop geleid, waar een film ons liet kennismaken met de geschiedenis van deze familie brouwerij en de groei naar het huidige hoogtechnologisch complex. Samen met een enthousiaste gids ontdekten we alle hoekjes van de moderne brouwerij. Onderweg maakten video's en headsets ons wegwijs in de indrukwekkende installaties, van de brouwzaal en de bottelarij tot de gloednieuwe blikkenlijn. Het brouwerijbezoek werd afgesloten met een proeverij van bierpralines, Kasteelbier en Filou.

Maar René deed er een schepje bovenop en leidde ons naar Michelles Pub en Brasserie, een bruine kroeg op het eerste verdiep, waar we in de echte sfeer van weleer nog enkele extra bieren konden proeven, waarna we afzakten naar Brasserie De Gilde voor de lunch.

Deze brasserie vonden we in een statig gebouw, een pareltje middenin het stadscentrum van Izegem. Een stukje nostalgie ten top! De Gilde gaat er prat op klassiekers te serveren met verse producten en een hedendaagse twist. De "fond" was al gelegd in het *Bierkasteel*, niet te verwonderen dus dat de sfeer er meteen goed inzat aan tafel.

Tijdens het dessert stelden we onze nieuwe leden Bernard Morsa en Karel Vandevelde voor en zoals de traditie het wil, mocht hun peter Eddy Anthierens bij beiden de M&M-pin omspelden.

Tegen 15 uur werden we verwacht aan de imposante ingang van de vroeger schoenfabriek "Éperon d'Or", waar nu een industriële erfgoedsite ondergebracht is. Een naam die nog altijd klinkt in Izegem, want het is deze nijverheid die van Izegem dé Belgische schoenenstad bij uitstek maakte, die voor een groot stuk van de rijkdom zorgde en die sterk investeerde in het welzijn van stad en bevolking.

Twee onderlegde en enthousiaste gidsen loodsten ons eerst naar de voorbouw, waar met een unieke collectie topstukken zoals laarzen van koning Willem I en koning Leopold I, getoond werd hoe met verfijnd ambachtelijk handwerk betoverende stukken gemaakt werden. In de achterliggende fabriekshal kregen we dan een complete productielijn te zien, die een beeld bood van de manier waarop schoenen gemaakt werden in de jaren 50. Daarbij kwam ook de menselijke kant aan bod, met de overgang van handwerk naar mechanisatie, de vele persoonsverhalen van de arbeiders, het vakjargon en het fabrieksleven.

Ook de beroemde borstelnijverheid kwam aan bod, met de evolutie van de vroegere ambachtelijke productie van luxueuze hoeden-, snorren-, piano- en kalligrafieborstels tot de industriële productie van heden-daagse tanden-, veeg- en andere borstels. Kortom een boeiend bezoek dat je de ambachten van weleer nog laat ruiken en voelen. □

Voorstelling nieuw lid Karel Vandevelde (midden)
met peter Eddy Anthierens

Voorstelling nieuw lid Bernard Morsa (midden)
met peter Eddy Anthierens

Uit onze fototheek

Familiedag met zoektocht en barbecue

Grasduinen in Blankenberge

Zeescoutsbasis | 27 augustus 2022

We kozen dit jaar voor Blankenberge, want deze gastvrije badstad biedt heel wat meer dan zee, strand en dijk. Dit reikt van de sfeer in de jachthaven en het Sea Life Center, over historie en cultuur in het Maritiem Scutemuseum, het Zuivelmuseum of het authentieke vissershuisje van Majutte, tot een wandeling in de Uitkerkse Polder en het Belle Epoque Centrum of een bezoek met proeverij aan Brouwerij B. Alle ingrediënten dus voor een boeiende familiezoektocht in deze schitterende badstad. Zonder te spreken over de gezellige drukte door de voorbereiding van het bloemencorso daags na onze familiedag.

Een beproefde formule

Onze familiedag met wandelzoektocht en barbecue werd weer een succes met niet minder dan 56 ingeschrevenen. Licht het aan de jaarlijks vaste datum, zodat iedereen weet dat deze activiteit altijd doorgaat in het laatste weekend van augustus? Licht het aan de democratische prijs, of misschien aan de kwaliteitsvolle barbecue of de zorgvuldig gekozen locatie?

Eén ding kunnen we zeker zeggen: onze Blankenbergenaars hebben een prachtige activiteit op poten gezet. Hun ingrediënten zijn gekend en worden zeer gewaardeerd:

- ✚ *Start in een gezellige stad of gemeente.* Waar kan je dit beter doen dan tijdens een zonnig augustusweekend in een badstad?
- ✚ *Maak geen te zware wandelzoektocht* en hou rekening met de kinderen en de iets oudere leden.
- ✚ *Zorg voor een mooie wandelbrochure* met historische achtergrondinformatie over de locatie voor elke deelnemer.
- ✚ *Bedenk leuke vragen* waarvan de antwoorden voor zich spreken. Dat laatste dachten we tenminste ...
- ✚ *Zorg dat er een beetje opzoekingswerk nodig is* en laat soms wat ruimte tot discussie, kwestie van het vuur erin te houden...
- ✚ *Een schiftingsvraag bedenken:* het gewicht raden van een tentoongesteld anker. Even optillen was toegestaan...
- ✚ *Zorg voor goed weer,* aan zon ontbrak het niet, al kun je dat nooit op voorhand bestellen...
- ✚ *Samenwerken met plaatselijke organisaties* om het boeiend te maken...
- ✚ Zorg dat *iedereen* een prijs wint.

Verzamelen in maritieme sfeer

Dit jaar werden we verwacht op de basis van de Zeescouts 9 FOS Wandelaar aan de Oesterput, vlakbij de jachthaven. Na ontvangst met

een drankje en gelegenheid om de wandelbrochure rustig door te nemen, vertrok iedereen om het wandelparcours te verkennen.

De wandelzoektocht was ongeveer 3,5 km lang en leidde ons eerst naar het havenveer, waar we de vaargeul overstaken om op ontdekking te gaan in de jachthaven. Het één Euro muntstuk dat elke deelnemer meekreeg was daarmee niet langer een mysterie.

Via de basis van de Zeereddingsdienst en de beroemde 'Paravang' ging het naar de zeedijk waar we het monument 'Lippens en Debruyne' moesten zoeken, om daarna via de Sint-Rochus kerk in het authen-

tieke 'Vissershuisje van Majutte' te belanden. Niet enkel een goed bewaarde visserswoning, maar ook een merkwaardig privémuseum en een uitstekend adres voor een verfrissend glas.

Na wat verder speurwerk langsheen het parcours kwamen we weer aan de jachthaven, waar we even de sfeer konden opsnuiven in de loodsen waar de laatste hand werd gelegd aan de praalwagens voor het jaarlijkse Bloemencorso. Manden vol verse bloemen werden aangesleurd en tientallen vrijwilligers toverden deze om tot prachtige praalwagens die daags nadien te bewonderen waren.

Met een bezoek aan de werkplaatsen van de maritieme erfgoedvereniging 'De Scute', die met een opendeurdag met tentoonstelling en heuse ambachtelijke demonstraties een overzicht bood van het historisch patrimonium dat deze vereniging doorheen de jaren heeft verzameld, gerestaureerd of nagebouwd, werd de zoektocht afgerond.

Terwijl de deelnemers weer binnendruppelden in de zeescoutsbasis kon de grootste dorst weggespoeld worden.

Aansluitend werd een aperitief aangeboden door M&M Brugge, waarna samen aan tafel werd gegaan voor een verzorgde BBQ, met als afsluiter de prijsuitreiking.

De eindrangschikking is niet echt belangrijk, want door de bijzondere schiftingsvraag worden de kaarten soms verrassend dooreengeschud en is het altijd gokken om alsnog vooraan in het klassement te staan. Deelnemen is dus ook hier belangrijker dan winnen. Feit is dat we opnieuw aan een gezellige activiteit konden deelnemen en mochten vaststellen dat M&M Brugge een hechte vriendenkring is gebleven, niettegenstaande de Covid-19 pandemie het ons twee jaar lang moeilijk maakte om verder te werken.

Dank voor de voortreffelijke organisatie

Dat onze familiedag eens te meer een gezellige samenkomst kon worden, is ongetwijfeld te danken aan de inzet van onze vier leden uit Blankenberge, die maandenlang werkten aan de voorbereiding en aan de vrijwilligers die de dag zelf van 's morgens tot in de late uurtjes in de weer waren om alles in goede banen te leiden. Maar ook aan de voortreffelijke administratieve en financiële opvolging van de inschrijvingen door onze secretaris en onze penningmeester. Een welgemeende dank aan Roland, Luc, Patrick, Hans, Ben en Ivan. □

Jan De Vos, voorzitter

Uit onze fototheek

De positie van de vrouw in de Middeleeuwen

Heilige of helleveeg?

Avondconferentie door Hans Goossens
Salons Denotter Zedelgem – 15 september 2022

In de vroegmiddeleeuwse literatuur werden vrouwen enerzijds opgevoerd als instrument van de duivel en anderzijds geïdealiseerd als de Heilige Maagd Maria en de vita traktaten of heiligenlevens. Vandaar de titel van deze lezing. Om het beeld te schetsen van de vrouw gedurende het millennium van de Middeleeuwen werden negen aspecten toegelicht die hier summier worden aangehaald.

Tussen 500 en 1200 NC zijn de geschreven bronnen schaars en bijna uitsluitend religieus getint. Archeologie kan dit tekort aan informatie wel aanvullen door het toepassen van nieuwe technieken. Tenslotte zijn er de laatste decennia veel vrouwelijke historici bijgekomen waardoor de voorheen uitsluitend mannelijke blik op de geschiedenis verruimd wordt.

De positie van de vrouw rond het jaar 500

Na de val van het West-Romeinse Rijk zien we dat in de oorspronkelijke Gallisch-Keltische stammencultuur, die nog niet beïnvloed was door Rome of de Kerk, de vrouw een vooraanstaande positie kon innemen. Ze was politiek mondig, mocht in het openbaar haar mening geven en er werd ernstig naar haar geluisterd. Economisch was ze zelfstandiger door de mogelijkheid om, zelfs als gehuwde vrouw, haar bezit zelf te beheren, wat ten andere in België pas in 1964 weer mogelijk zijn. Ook openbare ambten zoals rechter konden door een vrouw bekleed worden. In de Scandinavische regionen gold veel respect voor priesteressen, wat duidelijk blijkt uit de bijzonder rijke grafgraven die archeologen aantreffen en soms deze van de koninginnen overklasten. In deze regio, maar ook bij andere oorspronkelijke volkeren, werd de samenleving niet altijd volgens de sekse opgedeeld maar volgens de strijdvaardigheid. Megô is strijdvaardig en unmegô is het niet. Een jonge vrouw kon dus als megô beschouwd worden, waar kinderen en

oudere mannen unmegô waren. In Ierland en Scandinavië vochten vrouwen vaak mee in conflicten en enkele voerden succesvol legers aan.

Het standpunt van de kerk

De zondeval met de uitdrijving uit het paradijs was volgens de Kerk de uitsluitende verantwoordelijkheid van Eva en deze schuld rustte op de schouder van elke vrouw. Er zijn tal van redenen die de vrouwenonvriendelijkheid van de Kerk verklaren. Anderzijds zou zonder de hulp

van de vrouw het christendom nooit zo snel verspreid zijn. Vrouwen werden door de kerk in drie categorieën ingedeeld: de maagd, de weduwe en de gehuwde vrouw. De maagd werd driemaal waardevoller bevonden dan de gehuwde vrouw en tweemaal waardevoller dan de weduwe. Een dergelijke indeling bestond niet voor mannen.

Er was wel een enorme kloof tussen de regels die de Kerk oplegde en wat de bevolking naleefde. Zelfs de geestelijken volgden de eigen regels niet. Deze hypocrisie werd veelvuldig in grappen en spotliedjes aan de kaak gesteld.

Het huwelijk

Een vrouw werd geïdentificeerd door haar echtgenoot of vader. Voor de adel en nadien ook de rijke families was het huwelijk een zakelijke aangelegenheid. De bruidsschat was hierbij van groot belang en had als bedoeling de gehuwde vrouw een financiële zekerheid te verschaffen, eenmaal ze weduwe zou worden. Een huwelijk op basis van genegenheid was meer voor de lagere klasse. De huwelijksleeftijd was laag bij de adel, voor meisjes vanaf hun 12de, jongens vanaf 14 jaar. Reden voor dit leeftijdsverschil is volgens de Kerk: "onkruid groeit sneller". Een huwelijk duurde ongeveer 15 jaar wegens het vroege overlijden van één van de partners. Zo was het kraambed fataal voor één op de drie vrouwen. De sleutel was het symbool van de gehuwde vrouw bij alle standen. Het impliceerde het beheer van de huishouding en werd met trots aan de gordel gedragen.

Economische en juridische positie van de vrouw

Het romantische beeld van de jonkvrouw die bordurend uit het torenvenster smachtend de terugkeer van haar koene ridder afwacht,

Tekening uit een miniatuur van een vrouw met de spinstok. Dit stond symbool voor de vrouw in de middeleeuwen.

staat ver van de realiteit. De edelvrouw heerste sowieso over het personeel en bij de afwezigheid van de kasteelheer moet zij het volledige beheer kunnen waarnemen. Bij de lagere klasse kon men "coopwif" worden. Hierdoor was de vrouw juridisch gelijkgesteld aan de man. Middeleeuwse vrouwen waren economisch zeer actief. Het symbool voor de vrouw in de middeleeuwen is niet voor niets de spinstok. De vrouw aan de haard is trouwens een 18de-19de eeuws concept. De meeste ambachten stonden open voor vrouwen en enkele werden zelf uitsluitend door vrouwen beoefend, zoals de zijdebewerksters. Ook zware beroepen werden

uitgevoerd door vrouwen. In Würzburg weet men dat 2500 vrouwen werkten in de bouw tegenover slechts 750 mannen in de periode van 1428 tot 1524. Met de stedelijke ontwikkeling kwam er een andere rechtspraak. Hier konden vrouwen van profiteren en hun rechten opeisen.

Politieke en machtsinvloed

Bij de hoge adel werden vrouwen goed opgeleid. Een Frankische koningin, zowel bij de Merovingische als Karolingische dynastieën, heerste over het koninklijke domein inclusief al de bedienden en bovenal beheerde zij de schatkist. In Engeland kon een vrouw op de troon zitten. Bv. Æthelfled (°870 - †918) van Mercia verving haar zieke echtgenoot en bij zijn dood heerste ze over Mercia. Zij leidde op bekwame wijze haar strijdkrachten tegen de invallende Vikingen. Na haar overwinning breidde zij haar gebied succesvol uit. Door te zorgen dat alle gebieden na haar dood overgedragen werden aan haar broer Edward lag zij als eerste Engelse koningin aan de basis van het Verenigd Koninkrijk en verdiend de titel "De Grote" misschien meer dan haar vader Alfred de Grote.

Zelf de verdediging van de 'veste' moest een edelvrouw kennen. Dit vereiste niet enkel het onderhoud van de verdedigingswerken ook het oefenen ermee. Bij een aanval nam de kasteelvrouw vaak de leiding. 70 % van de krijgsverrichtingen in de middeleeuwen waren belegeringen en alle vrouwen binnen de muren namen deel aan de verdediging.

Vrouwelijke religieuzen

In de vroeg middeleeuwse kerk in het Westen stonden vrouwen sterker dan ooit. Vele machtige abdisen, uit adellijke families, hadden een groter gezag dan bisschoppen en hun opleidingspeil moest in niets

onderdoen dan dat van de mannen. Vrouwelijke priesters en zelfs bisschoppen gingen voor in de kerk. Vanaf 600 werd dit stelselmatig teniet gedaan en werd de vrouw volledig tweederangsfiguur binnen de kerk. Door een toevloed aan gedwongen kloosterlingen (niet gehuwde meisjes) verhardde de kerk de kloosterregels, zeker voor de vrouwenkloosters. Wie een vroom leven wou leiden maar niet binnen de kerkelijke hiërarchie wou vallen kon opteren voor het begijnhof. In onze streken waren die enorm populair. Eén op de tien inwoners van sommige steden waren begijnen. Zij behielden hun eigendom en stonden onder toezicht van de stad en niet de kerk. Zowel het klooster als het begijnhof waren oorden waar een vrouw zich kon ontplooien, de ene op economisch, de andere op intellectueel vlak.

Culturele bijdrage

Vrouwen waren zeker cultureel actief maar net zoals de mannen werkte men veelal anoniem. Het zal duren tot de late middeleeuwen eer een kunstenaar zijn/haar werk begint te signeren. Een bijzondere plaats neemt Christine de Pizan in. Door haar vader, die hofarts was in Frankrijk, kreeg ze een degelijke opleiding en zal ze na het overlijden van haar echtgenoot als jonge moeder van drie via literatuur de kost verdienen. In haar boeken komt ze op voor vrouwen en weerlegt ze de redenen die vaak aangehaald werden om de vrouw uit het openbare leven weg te houden. Zij is een der eerste feministen en hamerde op het belang van een goede scholing voor vrouwen.

Crimen nefandum te Brugge

Waar in de 14de eeuw Joden vervolgd werden, was dit in de 15de eeuw het geval voor sodomieten (homoseksualiteit, maar toen ook alle seksuele handelingen die niet op voortplanting gericht waren). Deze vervolging had uitsluitend plaats in de Lage Landen met Brugge als koploper. 10% van de 207 processen betrof vrouwen. Binnen het middeleeuwse fallocentristisch denken was dit moeilijk bevattelijk voor de rechtbanken. Bij een koppel werd één van de vrouwen als "man" beoordeeld en zwaarder gestraft (de brandstapel). Jozyne Qutieborne was in 1541 de laatste vrouw die op de brandstapel belandde voor sodomie in Brugge. Ze was in de gevangenis betrapt op masturbatie.

Besluit

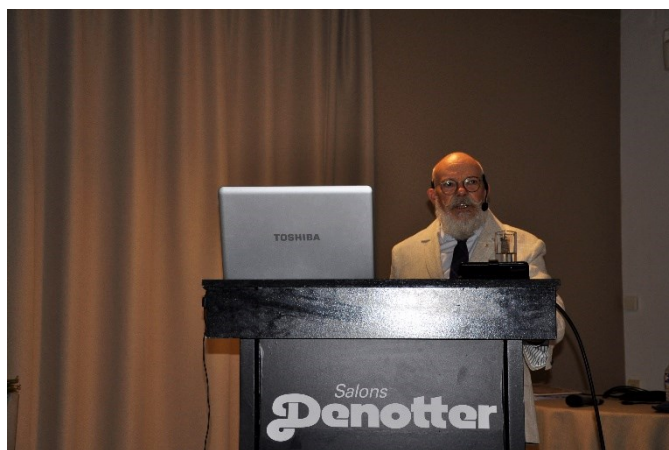
Bij de aanvang van de Renaissance komt de positie van de vrouw onder druk te staan. Waar ze binnen het stedelijke kader vanaf 1100 terug beter opgeleid was, werd dit vanaf de jaren 1500 teruggeschoefd. Ambachten begonnen meer en meer vrouwen te weren uit hun organisatie en zelfs in de textielbewerking, goed voor een deelname van 90 % van vrouwen rond 1300 valt dit na 1500 terug tot enkele percenten. Nu treden de duistere tijden aan voor de vrouwen. Waar ze zich in de middeleeuwen konden ontplooien, zullen ze in de renaissance af te rekenen krijgen met de heksenvervolging. □

Tekst en illustraties: Hans Goossens

Bij de belegering van steden werden vrouwen opgeroepen de poorten en muren te verdedigen.

Uit onze fototheek

De ondergang van het Grande Armée van Napoleon I aan de Berezina rivier in 1812

Berezina Night

Avondconferentie en wandelbuffet | Cultuurfabriek Sijsele – 7 oktober 2022

Na twee jaren onderbreking konden we eindelijk weer een thema-avond opzetten. We behielden de beproefde formule en kozen ook dit jaar voor een militair thema, ditmaal met aandacht voor de menselijke ellende in elk militair conflict. De ondergang van Napoleons *Grande Armée* en zijn roemloze terugtocht naar Frankrijk leek ons daar zeer geschikt voor. Spreker Bert Gevaert en zijn vier medewerkers brachten dit onderwerp onder de titel *“De Russische campagne door de ogen van Thomas-Joseph Aubry, kapitein van de Chasseurs à cheval”* op schitterende en aangrijpende wijze. Met prachtig beeldmateriaal en gekleed in historische uniformen wisten ze ons met authentieke getuigenissen en teksten een indrukwekkend beeld te schetsen van de ontmenselijking bij soldaten die in bar winterweer, ondervoed en met de voortdurende dreiging van achtervolgende Russische troepen de terugtocht maakten.

De avond werd ook ditmaal afgerond met een aperitief en een uitgebreid wandelbuffet, zodat nog tot tegen middernacht kon nagepraat worden.

November activiteiten

November is traditioneel zeer druk door het grote aantal herdenkingsplechtigheden. Naast het traditionele Te Deum op Koningsdag en het Galaconcert van het Militair Commando stonden dit jaar een reeks plechtigheden ter gelegenheid van de honderdjarige herdenking van de aanduiding van de Onbekende Soldaat te Brugge op ons programma. Verder werd een bezoek gebracht aan de eeuwfeesttentoonstelling van de Scoutsgroep en Koninklijke Scoutsharmonie Sint-Leo.

Honderdjarige herdenking van de aanduiding van de Onbekende Soldaat in Brugge

Op 10 november 1922 koos de Bruggeling Reinold Haesebrouck in het station op het Zand te Brugge uit vijf lijkkasten met onbekende soldaten één kist, die de dag erop naar Brussel werd overgebracht, om daar om 11 uur plechtig als Onbekende Soldaat geplaatst te worden in de crypte aan de voet van de Congreskolom, als hulde aan alle militairen die tijdens WOI vermist of gesneuveld waren.

Om dit te herdenken organiseerden Defensie en de stad Brugge een reeks plechtigheden. Op 24 oktober werd hulde gebracht aan het graf van Reinold Haesebrouck op de begraafplaats "De Warande" in Oost-

kamp en van 7 tot 9 november werd tijdens lokale plechtigheden te Lier, Adegem, Luik, Namen en Keiem telkens een urne gevuld met aarde van de militaire begraafplaats. Op 9 november werden deze vijf urnen om 15 uur plechtig ontvangen op het Brugse stadhuis en de dag erop werd door twee nichten van Reinold Haesebrouck op de militaire begraafplaats in Brugge één van deze urnen gekozen die op Wapenstilstandsdag door Koning Filip op het graf van de Onbekende Soldaat te Brussel werd geplaatst. Op hetzelfde ogenblik werd de aarde van de overige 4 urnen tijdens een plechtigheid aan het Ruitersstandbeeld van Koning Albert I te Brugge door jongeren uitgestrooid over vier symbolische grafheuveltjes.

Bezoek aan de eeuwfeesttentoonstelling van Scoutsgroep en Koninklijke Scoutsharmonie Sint-Leo

Op vrijdag 25 november brachten een 25-tal leden van M&M Brugge een geleid bezoek aan de tentoonstelling die Brugges grootste en oudste scoutsgroep organiseerde ter gelegenheid van zijn eeuwfeest. De scoutsgroep Sint-Leo werd tijdens de paasvakantie in 1920 gesticht in het Sint-Leocollege door priester-leraar André Lebbe en groeide in de voorbije eeuw uit tot een dynamische groep waarin dankzij de harmonie de pedagogische werking succesvol wordt aangevuld met een muzikale opvoeding. Dit eeuwfeest moest normaal in 2020 doorgaan, maar de Covid-19 pandemie verplichtte de scouts om hun toeters en bellen twee jaar lang op te bergen. Maar van 18 tot 26 november konden ze alsnog met een prestigieuze tentoonstelling in de Jan Gareminzaal in de Stadshallen zichzelf in al hun facetten voorstellen. Vanaf het ontstaan van scouting, de stichting van de groep Sint-Leo en de ontwikkeling van de harmonie, de toneelafdeling en de afdelingen Land-, Zee- en zelfs Luchtscouts. Ook de jeugdwerking vandaag werd uitvoerig voorgesteld.

M&M voorzitter Jan De Vos verzorgde zelf de rondleiding en na afloop van het bezoek werd samen nog wat nagepraat met een drankje in het nabijgelegen café "De Gilde".

Eindejaarsfeestmaal

Salons Denotter Zedelgem – 10 december 2022

Sedert 2002 wordt ons werkjaar afgesloten met een academische zitting rond een actueel onderwerp, waarmee we ook verschillende externe geledingen willen aanspreken. De Covid-19 pandemie strooide helaas roet in het eten in 2020 en 2021, zodat we pas na twee jaar onderbreking in april 2022 de traditie van de jaarlijkse academische zittingen konden verderzetten. Het was niet aangewezen om dit jaar nog een tweede academische zitting te organiseren en daarom kozen we ervoor om ons werkjaar uitzonderlijk met een feestelijk en vriendschappelijk samenzijn af te sluiten. En het werd een schot in de roos.

De succesvolle avondconferentie met uitstekende faciliteiten en verzorgde slotreceptie in Salons Denotter op 15 september deed ons besluiten om ons eindejaarsfeestmaal daar ook te laten doorgaan. Onze leden hadden blijkbaar dezelfde mening, want niet minder dan 86 deelnemers schreven zich in.

Vanaf 11 uur kwamen de eerste gasten aan en al gauw liep de receptiezaal vol. Een verzorgde ontvangst, vlotte bediening en ruim voldoende drankjes en hapjes waren voldoende om de sfeer erin te brengen.

We waren verheugd provinciecommandant Philippe De Cock en nationaal voorzitter Eddy De Bock en hun echtgenotes als eregasten te mogen verwelkomen.

Tijdens het feestmaal werd Jean-Marie De Groote voorgesteld, waarbij zijn meter Noëlla Fraeyman hem naar traditie zijn M&M-pin mocht opspelden. Alle aanwezigen waren opgetogen over de voortreffelijke maaltijd en de gezellige sfeer, zodat tegen de avond, na uitwisseling van hartelijke eindejaarswensen, iedereen tevreden naar huis trok.

Uit onze fototheek

Visie van de Naval Component Commander

De toekomst van de Marine

De Marine sloot op 29 juni 2022 de festiviteiten ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan af met een plechtigheid en een ontvangst te Brugge. Bij die gelegenheid stelde Divisie-admiraal Jan Debeurme vijf thema's voor als vertrekpunt om vorm te geven aan de komende kwarteeuw. Met zijn toestemming citeren we hier zijn toespraak.

Het 75-jarig bestaan van de Marine.

Op 30 maart 1946 tekende de Prins Regent het besluit dat de officiële oprichting markeerde van de Marine zoals wij die vandaag kennen. Vorig jaar hadden wij een hele reeks activiteiten gepland om het 75-jarig bestaan te vieren, maar COVID-19 besliste er anders over. Hoewel wij in staat waren ons snel aan te passen om onze missies op zee voort te kunnen zetten, moesten wij de activiteiten om dit jubileum te vieren helaas uitstellen.

De meeste grote evenementen werden enkele maanden uitgesteld, zodat we de aftrap van de feestelijkheden alsnog konden geven tijdens het *Techno Fest 2021*, dat eind september doorging in Zeebrugge. Vervolgens hebben wij seminaries georganiseerd in het zuiden van het land, in Luik in oktober, en in Namen in november, en in december waren we voor het eerst in Brussel aanwezig in het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie. Na een winterpauze namen we in mei en juni 2022 de draad weer op en hadden we de gelegenheid om in Antwerpen een vlootparade en de vlootdagen te organiseren. Tegelijk waren we aanwezig in Oostende tijdens het evenement 'Oostende voor Anker' en het weekend daarop namen we deel aan de havenfeesten van Blankenberge en Brussel. De laatste twee activiteiten die we planden waren het galaconcert dat doorging op 14 juni in het Flageygebouw in Elsene en de slotavond vandaag in Brugge.

Galaconcert 75 jaar Marine (Foto Belgian Navy)

Tijdens de rondreis door ons land zijn me twee dingen opgevallen. Vooreerst het hartelijke onthaal van onze Marine tot in de uithoeken van België. Overal kon ik de maritieme atmosfeer voelen. Niet-tegenstaande we kleine kust hebben, zijn we definitief een maritiem land. Onze economie draait rond de zee en onze Marine is deze van

alle Belgen. Daarnaast is me ook het enthousiasme opgevallen waarmee de mensen van de Marine meewerkten aan alle activiteiten. Ik neem de gelegenheid te baat om u allen die hier aanwezig zijn en allen die aan deze evenementen hebben meegewerkt daarvoor van harte te danken. U heeft eens te meer uw flexibiliteit getoond en wees ervan overtuigd dat u, overal waar u bent geweest, waardige ambassadeurs van onze Marine was.

De toekomst van de Marine

Maar laat ons nu naar de toekomst kijken. De nabije toekomst is er een van opportuniteiten en grote veranderingen.

Twee grote en vele andere investeringsprogramma's zijn lopend om onze Marine te moderniseren. Begin volgend jaar starten we met de uitbating van onze nieuwe mijnenbestrijdingssimulator in Oostende om binnen twee jaar onze nieuwe mijnenbestrijdingsvaartuigen in gebruik te kunnen nemen. We zijn dus verplicht 'onze huidige winkel open te houden' en tegelijk 'te bouwen aan onze nieuwe winkel', wat best een grote uitdaging is.

De paraatstelling van de maritieme gevechts-capaciteit voortzetten

De Marine zal zich blijven voorbereiden om onze waarden en onze belangen te verdedigen. We willen een betrouwbare partner blijven, ook voor het inzetten van geavanceerde marine wapensystemen zoals geleide raketten en gevechtshelikopters.

Fregat F930 Leopold I (Foto www.defensie.be)

Onze internationaal erkende expertise inzake mijnenbestrijding zal versterkt worden door de ingebruikname van nieuwe mijnenbestrijdingsvaartuigen, die met uiteenlopende types drones uitgerust zijn. Dit nieuwe materieel zal ook attractief zijn voor de honderden nieuwe marinemensen die we elk jaar willen blijven rekruteren.

Tot slot zal de inzet van dit materieel een demonstratie zijn van de know-how op het vlak van ontwikkeling en productie van onze industriële partners. Mijnenoorlogsvoering heeft dus het potentieel om een waar exportproduct van ons land te worden.

Multinationale, bilaterale, interdepartementale, en publiek-private verankering

We bewandelen verder de weg van partnerschappen. In de multilaterale verbanden VN, NAVO en EU willen we onze rol als middelgrote geallieerde en partner versterken. Onze lange en diepgaande samenwerking met de Nederlandse Marine zal nog verder evolueren naar een nagenoeg volledige integratie, waarbij beide landen niet zonder elkaar verder kunnen. Deze binationale samenwerking zal de referentie blijven voor Europese defensiesamenwerking.

In onze interdepartementale samenwerking, met name in het domein Kustwacht en Havenbescherming, spelen we vandaag al een sleutelrol. Met een steeds grotere overlap tussen militaire en civiele belangen en technologieën zal ook deze samenwerking nog intensiever worden.

Kustpatrouillevaartuig Pollux (Foto Belgian Navy)

Tot slot willen wij ook onze relatie met de private sector herzien. Jarenlange bezuinigen hebben gezorgd voor een vaak moeizame vertaling van onze behoeften naar industriële realisaties. Het budgettaire groeipad van Defensie zou ons ook moeten toelaten om onze samenwerking met ondernemingen te hertekenen. Dat brengt mij bij het volgende thema.

Onderzoek, ontwikkeling en innovatie

Inzetten op innovatieve, vaak gedurfde oplossingen is al heel lang een handelsmerk van onze Marine, zelfs lang voor het woord "innovatie" zo breed gebruikt werd in onze samenleving. We beperken onze zeker niet tot technologische innovaties. Twee voorbeelden ter illustratie.

We lagen aan de basis van de 'Marine hulpvlag', een juridische innovatie die veel mogelijkheden biedt zowel voor onze Marine als voor

de Belgische scheepvaartsector. Het was voor mij dan ook een grote eer de vlag van de Marine hulpschepen vorige week zaterdag te mogen overhandigen aan de gezagvoerder van het onderzoeksschip Belgica, dat in Gent werd gedoopt.

Voor onze grote infrastructuurnoden in Oostende, Zeebrugge en Antwerpen maken we werk van een voor Defensie innovatieve samenwerking met een brede waaier van partners in het hele spectrum van ontwerp, bouw, financiering, onderhoud en exploitatie.

De wereld van 'Onderzoek en Ontwikkeling' verandert nu zeer snel bij Defensie. De snelle stijging van het Defensie R&D budget gaat samen met de toename van het aantal mogelijkheden om onze innovatievisie te beproeven via onderzoeksprojecten onder *triple helix* vorm. Daarbij komen wij als gebruiker samen met onderzoekers en ontwikkelaars om te werken aan de oplossingen van de toekomst. We doen dit vandaag al in een internationale context: bij de EU, waar we de leiding hebben over het PESCO MAS MCM project en binnen de NAVO waar we deel uitmaken van het I-MUS initiatief.

Defensie kent fondsen toe aan Belgische kennisinstellingen en ondernemingen om aan deze oplossingen te werken. Wij willen niet alleen onze visie en onderzoeksnoden in deze nieuwe dynamiek kunnen verwerken, maar wij willen veelbelovende oplossingen ook kunnen aankopen en kunnen inzetten in operationele omstandigheden. Wij willen als Marine dus klaar zijn om innovatieve oplossingen toe te passen. Dit is niet alleen van belang voor de producenten van die oplossingen, die inkomsten voor het Belgische economische weefsel rond Defensie genereren, maar ook voor onze eigen mensen die met deze geavanceerde systemen werken tijdens trainingen of bij ernstinzet, wat dan weer de attractiviteit van onze Marine als werkgever vergroot.

Besluiten

De Marine is voortdurend in beweging en de krachtlijnen die ik u heb voorgesteld zijn de weg die we resoluut volgen. Ik ben ervan overtuigd dat, in de wereld waar het maritiem transport verder aan belang wint, onze Marine een toenemende rol zal spelen en ook onze mensen daarin een volwaardige plaats zullen hebben.

Met dit overzicht, dat ons herinnert van waar de Marine komt en waar ze heen gaat, wil ik u uitnodigen om het glas te heffen ter ere van degenen die zovele jaren hebben gediend bij de Marine en van degenen die dat ook in de toekomst zullen doen. Zonder hen zouden we vandaag nergens staan.

Ik verklaar hierbij de viering van het 75-jarig bestaan van onze Marine voor gesloten en beveel "volle kracht vooruit" voor de volgende 25 jaren. ☐

Naar een nieuwe internationale orde

Volgens Joschka Fischer, voormalig Duits Minister van Buitenlandse Zaken en vicekanselier, beleven we vandaag een ongeziene samenloop van grote en kleine crises. Van de COVID-19 pandemie, de stijgende energieprijzen en de terugkeer van de inflatie in ontwikkelde en ontwikkelende economieën, over verbroken toeleveringsketens, tot de invasie van Rusland in Oekraïne en de klimaatverandering. Veel van deze crises zijn volgens hem niet zozeer tekenen van verval, maar veeleer tekenen van het ontstaan van een nieuwe wereldorde. Hierna, in een eigen bewerking, een vertaling en synthese van zijn essay.

Nu de huidige unipolaire wereldorde op kantelen staat, kondigt zich een nieuwe mondiale pentarchie aan, waarin de Verenigde Staten en China de dominante spelers zullen zijn, maar waarbinnen ook Europa, Japan en India invloed zullen uitoefenen in grote delen van de wereld.

Onzekere toekomst van Rusland

De plaats van Rusland daarin is echter onzeker, omdat de afloop van de oorlog in Oekraïne zijn toekomstige status, capaciteiten en strategische positie zal bepalen. Het revisionisme van president Vladimir Poetin klampt zich vast aan het verleden en probeert de twintigste en zelfs de laat negentiende-eeuwse orde te laten herleven. Maar door zijn poging om daarvoor Oekraïne te vernietigen, riskeert hij zichzelf te vernietigen.

Een Russische militaire nederlaag in Oekraïne ligt in de lijn der verwachtingen. Vraag is alleen nog wanneer dit zal gebeuren en wat de gevolgen zullen zijn. Zal Poetin dit overleven, of zal een Russische nederlaag tot een verder intern verval en desintegratie leiden? Zolang daarover geen duidelijkheid bestaat, kunnen we niet weten of Rusland de oude hegemonie in Oost-Europa en een groot deel van Eurazië nog zal kunnen opeisen.

Risico's op instabiliteit

Als het Kremlin deze hegemonie niet kan opeisen, is zijn rol als wereldmacht waarschijnlijk uitgespeeld. Een in verval geraakt en vernederd Rusland zou niet alleen politiek onbetekenend worden, maar waarschijnlijk ook een bron van instabiliteit vormen in de nieuwe wereldorde en in Europa. Nu reeds blijkt dat het Russische nucleaire arsenaal niet meer volstaat om zijn positie als militaire grootmacht veilig te stellen en tegelijk wordt zijn economie, die vooral steunt op de uitvoer van olie en aardgas, verzwakt door de wegvallende uitvoer naar Europa en de wereldwijde overgang op niet-fossiele energie.

Tegenover de risico's van de Russische kwetsbaarheid en verval staan de risico's van de toenemende macht en rijkdom van China. De globalisering begin deze eeuw liet China toe de armoede te bestrijden en een hoog inkomensniveau te bereiken. Terwijl de financiële crisis van 2008 het Westen deels in diskrediet bracht, kon China zijn rol als wereldleider uitbreiden en zich als mondiale supermacht profileren naast de VS.

Het verschil tussen Rusland en China

China heeft niet, zoals de Sovjet-Unie tijdens de Koude Oorlog, de fout gemaakt om alleen op zijn militaire macht te steunen. Integendeel, de Chinese wereldwijde opkomst weerspiegelt het streven naar integratie in de door de VS en het Westen gedomineerde wereldmarkten, door als "fabriek" van de wereld te fungeren en tegelijk zwaar te investeren in de technologische en wetenschappelijke concurrentie met het Westen. De Chinezen hebben geen rem gezet op de militaire uitgaven, maar nooit ten koste van andere prioriteiten. De Chinese leiders leven, in tegenstelling tot Poetin, al geruime tijd in de 21ste eeuw.

Redenen tot hoop

De G20-top in Bali legde dit verschil bloot. Terwijl Rusland diplomatiek geïsoleerd was, speelde China een centrale rol in de besprekingen en bij de opstelling van het slotcommuniqué. Hoewel zij de westerse lijn inzake de Oekraïne-crisis niet volgden, hebben grote landen als China en India zich merkbaar van het Kremlin gedistantieerd en zijn oorlogspolitiek en nucleaire dreigementen afgekeurd.

De afloop van de laatste tussentijdse verkiezingen in de VS bieden nog een reden tot hoop, omdat de voorspelde Republikeinse "rode golf" is uitgebleven. De *Grand Old Party* kon de Senaat niet veroveren en vestigde ternauwernood zijn meerderheid in het Huis van Afgevaardigden. Net als in 2018 en 2020 was oud-president Donald Trump een blok aan het been van zijn partij, want de meeste Amerikanen willen geen terugkeer naar zijn "America First" isolationistische beleid.

De Amerikaanse *midterms* en de top op Bali zijn beiden redenen tot optimisme in deze zo beladen tijd, maar bovenal zal meer vooruitgang in de richting van wereldwijde samenwerking nodig zijn. Enkel als de belangrijkste wereldmachten een manier vinden om samen te werken, kunnen de twee grootste crises – de oorlog van Rusland in Oekraïne en de klimaatverandering – overwonnen worden. □

Bron: <https://www.project-syndicate.org/commentary/new-international-order-us-china-europe-india-japan-by-joschka-fischer-2022-11?barrier=accesspaylog>

Beloften en gevaren van een Russische nederlaag

Het laatste gevecht van Poetin

Meer en meer wordt duidelijk dat Poetin in de rand van zijn “speciale militaire operatie” in Oekraïne vorm wil geven aan een nieuwe wereldorde, waarin Rusland, China en verschillende Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse landen een anti-westers blok vormen. De positie daarin van Rusland zal ongetwijfeld mee bepaald worden door de wendingen die de oorlog in Oekraïne zal nemen en de manier waarop deze de geopolitiek zullen beïnvloeden. Na maanden van tegenslagen lijkt Rusland af te stevenen op een nederlaag, maar welke vorm dit verlies zal aannemen, is onduidelijk.

In het januari-nummer van *Foreign Affairs* waarschuwen Liana Fix en Michael Kimmage dat *"Een gereduceerd of gebroken Rusland niet noodzakelijk een gouden eeuw van orde en stabiliteit zou inluiden"*. Een wanordelijke Russische nederlaag in Oekraïne zou positieve gevolgen kunnen hebben voor vele van zijn burens, maar zou ook *"een draaikolk van instabiliteit kunnen creëren"* die over de hele wereld zou worden gevoeld. Ze beschrijven drie mogelijke scenario's, die we hieronder in eigen vertaling samenvatten.

De 'speciale militaire operatie' in Oekraïne moest voor Russisch president Vladimir Poetin de bekroning van zijn verwezenlijkingen worden en aantonen welke weg Rusland heeft afgelegd sinds de ineenstorting van het Sovjet-imperium in 1991. De annexatie van Oekraïne zou een eerste stap zijn in de wederopbouw van een Russisch rijk. Poetin was van plan de Verenigde Staten te ontmaskeren als een papieren tijger en aan te tonen dat Rusland samen met China voorbestemd is om een leidende rol te spelen in een nieuwe multipolaire internationale orde.

Het liep anders. Kiev hield stand en het Oekraïense leger is een moloch geworden, mede dankzij een nauw partnerschap met de Verenigde Staten en westerse bondgenoten. Het Russische leger daarentegen heeft blijk gegeven van slecht strategisch denken en organisatie. Het politieke systeem erachter is niet in staat gebleken om van zijn fouten te leren. Met weinig vooruitzicht om Poetins acties te sturen, zal het Westen zich moeten voorbereiden op de volgende fase van Ruslands rampzalige oorlog.

Mogelijke scenario's

Oorlog is inherent onvoorspelbaar en het verloop van het conflict heeft de wijdverspreide vroege voorspellingen dat Oekraïne snel zou vallen, ontkracht. Hoewel de spelingen van het lot niet kunnen voorzien worden, lijkt Rusland toch af te stevenen op een nederlaag. Minder duidelijk is evenwel welke vorm deze nederlaag zou aannemen. Er kunnen drie basisscenario's onderscheiden worden, waarvan elk verschillende gevolgen zou hebben voor beleidsmakers in het Westen en in Oekraïne.

Het **eerste en minst waarschijnlijke scenario** is dat Rusland zijn nederlaag zou erkennen door een onderhandelde regeling op de voorwaarden van Oekraïne te aanvaarden. Er zou veel moeten veranderen om dit scenario werkelijkheid te laten worden, omdat geen

schijn van diplomatieke dialoog tussen Rusland, Oekraïne en het Westen bestaat. De omvang van de Russische agressie en oorlogsmisdaden maken het voor Oekraïne moeilijk om een diplomatieke regeling te accepteren die minder dan een totale Russische overgave zou zijn.

Een Russische regering onder Poetin of zijn opvolger zou kunnen proberen de Krim te behouden en elders vrede te bedingen. Om het gezicht in eigen land te redden, zou het Kremlin kunnen beweren dat het op lange termijn naar Oekraïne kijkt, waardoor de mogelijkheid van nieuwe militaire invallen open blijft. Het zou zijn ondermaatse prestaties aan de NAVO kunnen wijten, met het argument dat de wapenleveranties van het bondgenootschap en niet de kracht van Oekraïne een Russische overwinning belemmerden. Om deze aanpak binnen het regime te doen aanvaarden, zouden hardliners, inclusief Poetin zelf, gemarginaliseerd moeten worden. Dit zou moeilijk zijn, maar niet onmogelijk. Toch is deze uitkomst onder Poetin hoogst onwaarschijnlijk, gezien het feit dat zijn benadering van de oorlog vanaf het begin maximalistisch was.

Het **tweede scenario** voor een Russische nederlaag zou uit een ontsprende escalatie voortvloeien. Het Kremlin kan nihilistisch proberen de oorlog in Oekraïne te verlengen en tegelijkertijd een campagne van niet-erkende sabotagedaden te lanceren in Oekraïne en in landen die Kiev steunen. In het ergste geval kan Rusland dan kiezen voor een nucleaire aanval op Oekraïne. De oorlog zou daarmee uitmonden in een directe militaire confrontatie tussen de NAVO en Rusland, waardoor Rusland van een revisionistische staat naar schurkenstaat zou evolueren, wat in feite al aan de gang is. Dit zou de overtuiging van het Westen verharderen dat Rusland een unieke en onaanvaardbare bedreiging vormt. Het overschrijden van de nucleaire drempel zou bovendien kunnen leiden tot de conventionele betrokkenheid van de NAVO bij de oorlog, waardoor de nederlaag van

Rusland op het slagveld wordt versneld.

Het **laatste scenario** voor het einde van de oorlog kan een nederlaag zijn door de ineenstorting van het regime, waarbij de beslissende slagen niet in Oekraïne gevoerd worden, maar eerder in de zalen van het Kremlin of in de straten van Moskou. Poetin houdt de macht rigide in eigen handen en het koppig voortzetten van een verloren oorlog heeft zijn regime op wankelende grond geplaatst. Russen zullen niet eeuwig achter hun onbekwame tsaar blijven marcheren. Hoewel Poetin politieke stabiliteit in Rusland heeft gebracht – een gewaardeerde stand van zaken gezien de breuken van de post-Sovjetjaren – zouden zijn burgers zich tegen hem kunnen keren als de oorlog leidt tot algemene ontbering. De ineenstorting van zijn regime zou het onmiddellijk einde van de oorlog kunnen betekenen, omdat Rusland die niet zou kunnen volhouden midden een binnenlandse chaos. Een staatsgreep gevolgd door een burgeroorlog zou een echo zijn van wat er gebeurde na de bolsjewistische machtsgreep in 1917.

Een Russische nederlaag zou welkom zijn, hoe deze ook tot stand komt. Het zou Oekraïne bevrijden van de verschrikkingen die het sinds de invasie heeft geleden. Het zou het principe bevestigen dat een aanval op een ander land niet ongestraft kan blijven. Het zou nieuwe kansen openen voor Wit-Rusland, Georgië en Moldavië en het zou het Westen toelaten de ordening van Europa af te werken. Voor Wit-Rusland zou een weg kunnen ontstaan naar het einde van de dictatuur en naar vrije en eerlijke verkiezingen. Georgië, Moldavië en Oekraïne zouden samen kunnen streven naar integratie in de Europese Unie en mogelijk de NAVO, naar het model van Midden- en Oost-Europese regeringen na de val van de Sovjet-Unie.

Hoewel de nederlaag van Rusland veel voordelen zou hebben, moet het Westen zich voorbereiden op de regionale en mondiale wanorde die deze zou veroorzaken. Sinds 2008 is Rusland een revisionistische macht. Het heeft grenzen hertekend, grondgebied geannexeerd, zich bemoeit met verkiezingen, zich gemengd in verschillende Afrikaanse conflicten en de geopolitieke dynamiek van het Midden-Oosten veranderd door de Syrische president Bashar al-Assad te steunen. Als Rusland radicale escalatie of versplintering in chaos zou nastreven in plaats van een nederlaag door middel van onderhandelingen te accepteren, zouden de repercussies voelbaar zijn in Azië, Europa en het Midden-Oosten. Wanorde zou de vorm kunnen aannemen van separatisme en hernieuwde conflicten in en rond Rusland, 's werelds grootste land in landmassa. De transformatie van Rusland in een mislukte staat, verscheurd door burgeroorlog, zou de vragen doen herleven waarmee westerse beleidsmakers in 1991 worstelden: wie zou bijvoorbeeld de controle krijgen over de Russische kernwapens? Een wanordelijke Russische nederlaag zou een gevaarlijk gat in het internationale systeem achterlaten.

Praten biedt geen uitweg

Poetin een nederlaag proberen te verkopen via onderhandelingen zou moeilijk of zelfs onmogelijk zijn en zou meer kans maken onder een opvolger. De Oekraïense president Volodymyr Zelensky zou eisen dat Moskou zijn claim op de door Rusland gecontroleerde gebieden in Donetsk, Kherson, Loehansk en Zaporizhzhia opgeeft. Poetin heeft de annexatie van deze gebieden al met pracht en praal gevierd en het is

twijfelachtig of hij na deze patriottische vertoning een ommezwaai zou maken, ondanks de ijle greep van Rusland op dit gebied. Elke Russische leider, of het nu Poetin of iemand anders is, zou zich verzetten tegen het opgeven van de Krim, die Rusland in 2014 heeft geannexeerd.

De omstandigheden in Rusland zouden bevorderlijk moeten zijn voor compromissen. Een nieuw Russisch leiderschap zou te maken krijgen met een gedemoraliseerd leger en gokken op een zelfgenoegzaam publiek dat instemt met capitulatie. Russen kunnen uiteindelijk onverschillig worden als de oorlog voortduurt zonder duidelijke oplossing. Maar de gevechten zouden waarschijnlijk doorgaan in delen van Oost-Oekraïne en de spanningen tussen de twee landen zouden hoog blijven.

Toch zou een akkoord met Oekraïne de betrekkingen met het Westen kunnen normaliseren. Dat zou een krachtige stimulans zijn voor een minder militaristische Russische leider dan Poetin, en het zou veel Russen aanspreken. Westerse leiders zouden ook kunnen worden verleid om aan te dringen op onderhandelingen ten voordele van het beëindigen van de oorlog. De kink in de kabel hier is timing. In de eerste twee maanden na de invasie van februari 2022 had Rusland de kans om met Zelensky te onderhandelen en zijn sterke positie op het slagveld te verzilveren. Na de succesvolle tegenoffensieven van Oekraïne heeft Kiev echter weinig reden om ook maar iets toe te geven. Sinds de invasie heeft Rusland de lat hoger gelegd en de vijandelijkheden geëscaleerd in plaats van een bereidheid tot compromissen te tonen. Een minder onverzettelijke leider dan Poetin zou Oekraïne ertoe kunnen brengen te overwegen om te onderhandelen. In het licht van de nederlaag zou Poetin zijn toevlucht kunnen nemen tot uithalen op het wereldtoneel. Hij heeft zijn framing van de oorlog gestaag uitgebreid en beweert dat het Westen een proxy-strijd voert tegen Rusland met als doel het land te vernietigen. Zijn toespraken voor 2022 waren meer megalomane versies van zijn toespraak op de Veiligheidsconferentie in München 15 jaar eerder, waarin hij het Amerikaanse exceptionalisme aan de kaak stelde, met het argument dat de Verenigde Staten "*op alle mogelijke manieren hun nationale grenzen hebben overschreden*".

Besluit

Deels bot, deels onzin, deels proefballonnetje, Poetins retoriek is bedoeld om Russen emotioneel te mobiliseren. Maar er zit ook een tactische logica achter: hoewel het uitbreiden van de oorlog buiten Oekraïne Poetin duidelijk niet het grondgebied zal bezorgen waar hij naar hunkert, zou het kunnen voorkomen dat Oekraïne en het Westen het conflict winnen. Zijn oorlogszuchtige taal legt de basis voor escalatie en een eenentwintigste-eeuwse confrontatie met het Westen, waarin Rusland zijn asymmetrische voordelen als schurkenstaat of terroristische staat zou willen uitbuiten. In die context is het logisch dat Rusland daarvoor geopolitiek medestanders zoekt.

Bron: [Vladimir Putin's Last Stand: The Promise and Peril of Russian Defeat \(foreignaffairs.com\)](https://foreignaffairs.com)

Hoe een havik het wereldbeeld van Vladimir Poetin vormt

Nikolaj Patroesjev

Jan De Vos, voorzitter

Foto www.kremlin.ru

Doorheen de geschiedenis werden grote heersers discreet bijgestaan door 'fluisteraars' als Machiavelli, de Talleyrand, von Metternich of Kissinger. In vorige editie van M&M Contact stelden we Wang Huning, voor, die als 'huisideoloog' van de Chinese Communistische Partij naar het beste politieke model voor China zoekt en mee vorm geeft aan de plannen van Xi Jinping. Ook de President Vladimir Poetin telt binnen zijn kring van intimi enkele figuren die sterk op diens beleid wegen, waaronder de 'opperhavik' Nikolaj Patroesjev, die openlijk pleit voor harde actie en die ervan droomt om de Verenigde Staten op de knieën te krijgen door een Europees conflict te laten escaleren tot een beperkte nucleaire oorlog.

Oligarchen en silovarchen

Algemeen wordt aangenomen dat Rusland gedomineerd wordt door een kring *oligarchen* rond president Poetin. Deze groep rijke zakenlui wordt dan ook gevisieerd door westerse sancties, die een antwoord moeten vormen op de Russische invasie in Oekraïne.

Maar in de jaren negentig is een andere Russische elite ontstaan, die in 2006 door Daniel Treisman - hoogleraar politieke wetenschappen aan de Universiteit van Californië - aangeduid werd als *silovarchen*, een combinatie van *siloviki* en *oligarch*. Het begrip *siloviki* verwijst naar "krachtige mensen" en duidt op leidinggevende figuren bij de Russische veiligheidsdiensten zoals de voormalige KGB, waar president Vladimir Poetin zelf lange tijd werkte.

Volgens Treisman hebben de uit de zakenwereld opgeklommen oligarchen geen echte politieke invloed, in tegenstelling tot de *silovarchen* die algemeen genomen machtiger zijn. De essentie is dat de *siloviki* deel zijn van het regime van Poetin en geen groep die er los van staat. Daardoor staan ze dus zeer dicht bij de president, die zelf ook een *silovik* is. Ze zien zichzelf als beschermers van de Russische staat en moeten problemen oplossen als het herstel van respect voor de rechtshandhaving, het uitbreiden van presidentiële bevoegdheden en het beïnvloeden van de media en politieke partijen.

Sterke persoonlijke vriendschapsbanden

Nikolaj Patroesjev is de secretaris van de Russische Veiligheidsraad en is al meer dan 50 jaar een goede vriend van Poetin. In 1975 werd hij gerekruteerd door de voormalige KGB, waar hij het hoofd werd van de anti-corruptie en anti-smokkeleenheid. Hier leerde hij Poetin kennen, die dan een invloedrijke functie op het stadhuis van Sint-Petersburg bekleedde, maar beticht werd van fraude met exportvergunningen. Na een gerechtelijk onderzoek door Patroesjev werd Poetin vrijgesproken.

Toen Poetin directeur van de *Federalnaya Sluzhba Bezopasnosti* of Federale Veiligheidsdienst FSB werd, nam Patroesjeps carrière een hoge vlucht. In 1999 werd hij adjunct-directeur van de FSB en enkele maanden later, toen Poetin premier werd, nam hij diens plaats in. Onder leiding van Patroesjev werd de FSB een doeltreffend instrument

van het regime, dat hij 'de nieuwe aristocratie van Rusland' noemde. In 2008 promoveerde hij tot secretaris van de Russische Veiligheidsraad, een sleutelpositie in het veiligheids- en buitenlands beleid.

In datzelfde jaar, tijdens de "vijfdaagse oorlog" tussen Rusland en Georgië, steunde Patroesjev de Russische agressie tegen Georgië en in 2014 was hij betrokken bij de organisatie van de annexatie van de Krim en het uitbreken van de onlusten in het oosten van Oekraïne.

Patroesjev maakte van de Veiligheidsraad een informatieknooppunt waar hij als secretaris alle informatie voor de president selecteert, ordent en contextualiseert. Op die manier bepaalt hij het wereldbeeld van Poetin en er wordt aangenomen dat hij de man is die Poetin de oorlog in Oekraïne heeft aangepraat.

De westerse dreiging op Rusland

Patroesjev houdt een wereld vol westerse complotten voor. De oorlog in Zuid-Ossetië in 2008, de Arabische Lente in 2011 en de Maidan-revolutie in 2014 zijn allen het werk van de CIA en volgens hem heeft Amerika als enige schuld aan de toenemende onstabiliteit in de wereld, met als doel Rusland te vernietigen om de natuurlijke bronnen in Siberië en het Verre Oosten in handen te krijgen. Het Oekraïense streven naar democratie en volgens hem decadente westerse waarden ziet hij als verraad door een broedervolk. Rusland voert dus in Oekraïne een existentiële strijd voor zijn culturele en spirituele identiteit.

Patroesjev wil Rusland ook economisch soeverein maken en vindt dat ondernemers de economische veiligheid boven markmechanismen moeten stellen, zodat Rusland financieel-technisch van de wereld-economie kan ontkoppeld worden. Ook het handelen van overheids-agentschappen en technocraten die tot nu toe het economisch beleid vrij konden bepalen, wordt beperkt. Dat zijn ideeën haaks staan op de heersende economische inzichten deert hem niet, want ook deze zijn volgens hem een instrument van Amerika. □

Bronnen: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Silovik>

<https://www.knack.be/magazine/wie-is-nikolaj-patroesjev-de-havik-die-poetins-wereldbeeld-vormt/>

<https://www.businessinsider.nl/silovarchen-rusland-macht-poetin/>

Een minder gekende kant van de diplomatie

Het Honoraire Consulaat

Een interview met honorair consul van Spanje Louis Verbeke door Ronny Vermeersch

Op 19 juli 2022 reikte provinciegouverneur Carl Decaluwé tijdens een plechtigheid op het Provinciaal Hof te Brugge het Kruis van Officier in de Kroonorde uit aan Louis Verbeke. Deze hoge onderscheiding werd hem toegekend door Zijne Majesteit Koning Philippe voor zijn 35 jaar ononderbroken inzet als honorair consul van Spanje voor West-Vlaanderen. Hiermee heeft Louis Verbeke de langste staat van dienst van alle honoraire consuls in België en ook op vandaag bekleedt hij nog steeds die functie.

Onlangs publiceerde hij een werk over de functie van een honorair consul en de relevantie vandaag en morgen van het consulaat als instituut. Met zijn lange ervaring als ereconsul van Spanje, dat zeer intense relaties met ons land onderhoudt, is hij goed geplaatst om dit onderwerp vanuit een persoonlijke visie te behandelen. Een goede gelegenheid voor de redactie van M&M Contact om hem enkele vragen te stellen. Past vicevoorzitter en eindredacteur Ronny Vermeersch had een gesprek met hem.

M&M : mijnheer Verbeke, vooreerst onze felicitaties voor deze hoge onderscheiding. Een welverdiende erkenning. Hoe bent u honorair consul van Spanje te Brugge geworden?

Wel, laat mij eerst en vooral zeggen dat ik deze hoge onderscheiding totaal niet had verwacht. Een hele verrassing voor mij dus.

Honorair Consul van Spanje Louis Verbeke

In 1977 werd ik als *'Laureaat van de Prijs van de Minister voor de Buitenlandse Handel'* naar de Ambassade van België in Madrid gestuurd. Spanje voerde toen de toetredingsonderhandelingen voor de EEG en de NAVO. Mijn tweevoudige studieopdracht bestond erin een handleiding *'Hoe exporteren naar Spanje'* op te stellen en de handelsmogelijkheden met Spaanse bedrijven te inventariseren. Door mijn contacten met de ambassade en de consulaten groeide bij mij het besef hoe handig en soms zelfs cruciaal de aanwezigheid van een consulaat kan zijn. Daarmee groeide bij mij ook de wil om mij in te zetten voor het uitbouwen van goede internationale relaties, in mijn geval met Spanje. Zowel op de hoogste nationale en lokale niveaus, als op het niveau van bedrijven én niet in het minst van de gewone burgers, die elk met hun specifieke problemen behoefte hebben aan consulaire assistentie.

Enkele jaren later diende ik een aanvraag in bij de Spaanse autoriteiten. Er bestond toen immers geen Consulaat van Spanje te Brugge en ik was ervan overtuigd dat dergelijk consulaat zo niet noodzakelijk, dan toch wenselijk zou worden, en wel om volgende redenen:

- Spanje was in onderhandeling voor toetreding tot de EEG. Eens zover zou het Europees gevormde specialisten nodig hebben voor haar vertegenwoordigingen in de Europese instellingen. Een belangrijk contingent Spaanse studenten was dan ook te verwachten aan het Europa College te Brugge. Zelf ben ik ook oud-student van dit college.
- Het internationaal toerisme was in opmars. Er werd steeds meer, gemakkelijker en goedkoper gereisd en reisoperatoren, vliegtuigmaatschappijen en de hotelsector speelden daarop in. Voor Brugge was het toerisme de belangrijkste economische sector en een toename van het aantal toeristen was te verwachten in de komende jaren. Brugge was voor Spanjaarden traditioneel al een favoriete bestemming en hun aantal bleef jaar na jaar stijgen.

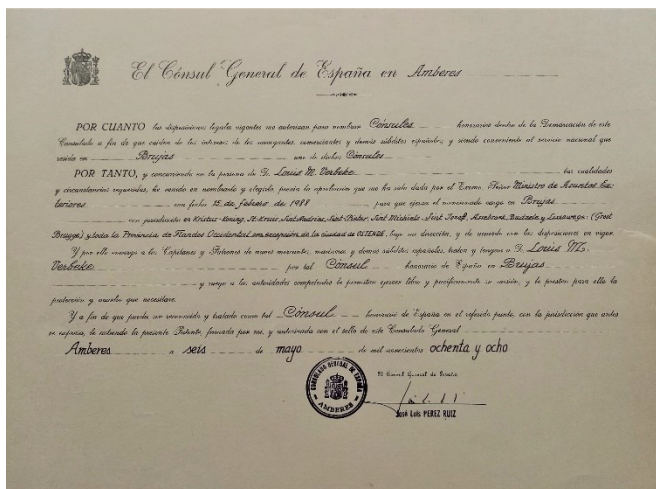
- Spanje was in onderhandeling voor toetreding tot de NAVO. De haven van Zeebrugge is een NAVO-haven. 'La Marina' is voor Spanje, met haar roemrijk maritiem verleden en haar 3.600 kilometer kust, zeer belangrijk, maar ook hét traditionele uithangbord van de strijdkrachten. Een vaste officiële vertegenwoordiger van Spanje te Zeebrugge was dus meer dan wenselijk.

- Brugge en Vlaanderen hebben met Spanje zeer sterke historische banden. Hierop inspelen haalt deze banden goed aan.

- Ik meende dat ik de bijzondere brugfunctie van honorair consul goed inhoud kon geven. Ik kom uit een van oudsher Brugse zakenfamilie, waar waarden borg staan voor integriteit en inzet; ik ben goed geïntroduceerd in Brugge; heb de nodige universitaire en post-universitaire vorming; beheers vloeiend de Spaanse taal en kan zelfstandig werken en uitbouwen. Daarnaast kende ik Spanje ook vrij goed. Ik heb twee stages doorlopen in Spaanse bedrijven, lang voor Erasmus, was tijdelijk geaccrediteerd aan de Ambassade van België te Madrid en moest mij over heel Spanje verplaatsen, met contacten met banken en de zakenwereld. Ik verwelkomde al een paar Spaanse studenten op het Europa College en volgde al jaar en dag de Spaanse berichtgeving op de officiële televisiezender RTVE.

Ik verwierf ondertussen een eigen huis met de nodige infrastructuur te Brugge en ik had een klare visie over wat de opdracht zou inhouden.

In 1987 werd ik benoemd tot Honorair Consul, eerst als viceconsul *ad interim* met enkel Brugge als jurisdictie. Nadien als 'full' consul voor de provincie West-Vlaanderen, zonder formele tijdslimiet.

Akte waarmee de heer Louis Verbeke op 15 februari 1988 door de Consul Generaal van het Koninkrijk Spanje werd aangesteld als honorair consul met jurisdictie West-Vlaanderen (Eigen opname)

M&M : mijnheer de consul, dank voor uw helder antwoord, maar welke zijn uw taken als honorair consul?

Als inleiding twee basisbegrippen: de **zendstaat** is het land dat u in de hoedanigheid van honorair consul aanstelt en het **gastland** is het land dat u in die hoedanigheid verwelkomt en aanvaardt.

Vooreerst is er het besef dat je in de hoedanigheid van honorair consul ten alle tijde ten dienste staat van mensen die, vroeg of laat - om welke

reden ook - om uw assistentie verzoeken. Maar ook het besef dat je daartoe tot op het hoogste niveau de machtiging en het vertrouwen krijgt en dat op je daadwerkelijke inzet én integriteit gerekend wordt.

De taken kunnen zowel eenvoudige als schrijnende aangelegenheden betreffen. De diversiteit en frequentie van consulaire tussenkomsten hangen volledig af van het land dat men als consul vertegenwoordigt en van de intensiteit van de interacties met het gastland in je jurisdictie. Ik vertegenwoordig het Koninkrijk Spanje, een quasi buurland, dat met België traditioneel veel en diverse wederzijdse interferenties heeft. Deze zijn sedert de toetreding van Spanje tot de Europese Gemeenschap alleen maar blijven toenemen. De taken zijn heel divers en steeds onverwacht. Het betreft in wezen twee categorieën: de 'persoonsgebonden' en de 'zakelijke' assistenties.

Onder de '**persoonsgebonden**' assistenties reken ik: Spaanse toeristen, Spaanse burgers die hier komen werk zoeken, studenten Erasmus of van het Europa College, personen die zich in mijn jurisdictie willen vestigen, of te Brugge trouwen. Er kan hen op elk ogenblik iets overkomen, zoals officiële documenten die vervallen, regularisatie van een verblijfsvergunning, aangifte doen, een legalisatie nodig hebben, zich als resident laten registreren, volmacht aanvragen, maar ook verlies of diefstal van handtas of portefeuille, ongeval, hospitalisatie, sterfgeval, aanhouding of repatriëring, enzovoort.

De '**zakelijke**' assistenties situeren zich hoofdzakelijk op het vlak van handel, transport, starten van eigen zaak, juridisch geschil, sociale wetgeving en te volgen procedures. Concreet betreft het vooral vragen om commerciële of administratieve inlichtingen, soms ook introductie bij lokale overheden of instanties, zoals de Kamer van Koophandel of stadsdiensten.

Luisteren, inzicht krijgen in de vraag en kijken wat je kan doen, zo nodig betrokkene zelf rechtstreeks bij de bevoegde persoon of ambtenaar introduceren, opent niet alleen deuren, maar brengt ook een begin van oplossing dichterbij, gezien het geloofwaardig karakter van dergelijke aanpak.

Ik word zowat om de twee weken gecontacteerd per smartphone of mail. Veel van deze vragen zijn routinematig, die ik meteen kan beantwoorden. Steeds traceerbaar per mail.

M&M : aan welke vereisten moet een honorair consul voldoen?

Er zijn in wezen drie soorten vereisten. Er zijn de 'logische', de 'formele' en de 'morele' vereisten.

Vooreerst de **logische vereisten**. Het is evident dat de kandidaat honorair consul van onbesproken gedrag moet zijn en een blanco strafregister moet kunnen voorleggen. Ook moet een bewezen belangstelling voor de zendstaat aan de basis van het engagement als kandidaat liggen. De ervaring in dat land moet verder gaan dan een louter bezoek als toerist of eigendom van vastgoed en moet een voldoende kennis van het gastland waarborgen.

Naargelang het land in kwestie kan het een groot voordeel zijn de taal te beheersen. Uiteraard is het ook een meerwaarde als de kandidaat een ingezetene van het gastland is, vermits die er zal moeten 'opereren'. Dit is evenwel geen *conditio sine qua non*. Wel moet de

kandidaat goed geïntroduceerd zijn in alle geledingen van de lokale samenleving en instanties binnen zijn beoogd rechtsgebied of jurisdictie. Een gemakkelijke omgang hebben met burgers van de zendstaat die hij dient is eveneens evident. De politieke situatie van de zendstaat kennen en respecteren, ook de gevoeligheden ervan, maar ten alle tijde objectief en neutraal ten dienste staan. En verder: zelfstandig juiste beslissingen kunnen nemen, zin voor voorkomen en uitstraling hebben, een administratief geordend iemand zijn, realistisch bij het behandelen van welke vraag ook, ernaar streven een oplossing dichterbij te brengen.

Wat de **formele vereisten** betreft, zijn er de lokale en nationale vereisten van het gastland, de vereisten voortvloeiend uit de bilateraal tussen zendstaat en gastland gemaakte overeenkomsten, en uiteraard de algemeen geldende internationale vereisten inzake honorair consuls. De honorair consul valt eveneens in *tuitu persone* onverkort onder deze bepalingen, als bij de informatieverstrekking erover aan hen die hem om assistentie verzoeken.

Ik verklaar mij nader. De formele vereisten slaan op *de nationale regelgeving en wetgeving* die voor iedereen in het gastland, ingezetene of bezoekende, van toepassing zijn, op welk domein ook. Specifieke uitzonderingen niet te na gesproken. Bijvoorbeeld het verkeersreglement, verzekeringsvoorschriften, lawaaihinder, handelswetgeving fiscaliteit, sanitaire voorschriften, huurwetgeving, enz.

Wat de *bilaterale* betreft: hier hangen voor de honorair consul de vereisten af van de tussen zendstaat en gastland specifiek afgesloten overeenkomsten. Deze kunnen verschillen van land tot land en bepalen heel concreet in hoeverre een honorair consul assistenties mag verlenen, voortvloeiend uit bedoeld bilateraal akkoord. Dit betreft bijvoorbeeld de omschrijving van zijn jurisdictie, visa, speciaal vereiste persoonlijke of handelsdocumenten en/of vergunningen, procedures in deze, enz. Het komt hierop neer: in hoeverre hij delegatie van bevoegdheid krijgt vanwege de zendstaat. Dus *ipso facto* tot hoever hij mag gaan in de behandeling van dossiers, en welke. Dit alles onder toezicht van en rapportering aan de ambassade van zijn zendstaat in het gastland, waaronder hij exclusief ressorteert.

Ten slotte zijn er *de internationale voorschriften*, vastgelegd in het zogenaamde 'Apostilleverdrag' van Den Haag uit 1961 en in de Conventie van Wenen uit 1963. Deze laatste bepaalt formeel de te volgen procedures inzake, onder andere, de aanstelling van honorair consuls, de te respecteren deontologische code, functioneringsvoorschriften met betrekking tot de jurisdictie en het consulaat, zijn rechten en plichten, garantie over zijn ambtshalve bewegingsvrijheid, over de onschendbaarheid van zijn communicatie en archief, over zijn persoonlijke veiligheid en deze van zijn consulaat, zijn prerogatieven en immuniteiten, zijn protocollaire rangorde, zijn plaats binnen de diplomatieke vertegenwoordiging in het gastland én tegenover de lokale overheden, betrokkenheid bij rampenplan of aanslagen, alsook het expliciet beginsel van de wederkerigheid bij dit alles.

Ten slotte zijn er de **morele vereisten**. Deze vloeien voort uit de essentie zelf van het ambt van honorair consul. Onderbouwen de 'sérieux' van de taken en verantwoordelijkheden van de honorair consul, waartoe hij met specifieke bevoegdheden wordt bekleed. Het

betreft in wezen respect betonen voor de persoon die om assistentie vraagt, deze niet oordelen maar kijken hoe bijstand kan worden verleend, belangeloos ten dienste staan, het waarborgen van discretie, toegankelijk zijn, elke vraag de nodige aandacht geven, geen zaken opdringen, geen loze beloftes maken.

Honorair Consul Louis Verbeke in gesprek met M&M Contact
redacteur en past vicevoorzitter Ronny Vermeersch
(Eigen opname)

M&M : u had het over "uitstraling geven aan uw consulaat". Hoe heeft u dat aangepakt?

Het engagement als honorair consul van een staat dient *an sich* voort te vloeien uit een gedreven belangstelling voor dat land. Evident. Bijgevolg gaat de invulling van deze honoraire functie *ipso facto* verder dan enkel het ontvangen van mensen die om uw consulaire assistentie verzoeken of het zetten van stempels en deelnemen aan recepties. Uw zendstaat heeft immers ook heel veel boeiends te bieden, en dat geldt voor elke zendstaat. Denk maar aan bijvoorbeeld de geschiedenis van het land, de spectaculaire natuur, de folklore, de kunst, de tradities en volksaard. Als honorair consul heb je er bij voorkeur ook reeds gereisd, volg je de berichtgeving, en ken je hopelijk ook de taal van dat land. Genoeg om over te lezen en, waarom niet, er ook over te schrijven of conferenties te geven. Ik heb diverse publicaties en conferenties hierover op mijn naam, in het Spaans en het Nederlands. Omgekeerd kan men ook het eigen land, het gastland, in de zendstaat beter leren kennen, bijvoorbeeld door interviews te geven in lokale of nationale televisiezenders. Meerdere vroegen mij erom. Ook aan touroperators van de zendstaat je jurisdictie leren kennen en helpen om deze te laten opnemen in hun tourplan. Hun gidsen scholing geven over wat er juist over te vertellen of er te zien valt. Zelf Spaanse personaliteiten uw stad - *in casu* Brugge - rondleiding geven. Dit alles als een soort hobby zien. Zo bezochten bijvoorbeeld in juli-augustus 2019 zowat 19.000 Spaanse toeristen Brugge.

Verwelkomen van - vooral militaire - schepen van de zendstaat die de haven aandoen en van Erasmus studenten die een jaar komen studeren in je jurisdictie, contact onderhouden met Spaanse studenten aan het Europa College, Spaanse personaliteiten uitnodigen op de eretribune bij grote evenementen die Stad Brugge organiseert, eens langs gaan bij Spaanse winkels of restaurants alhier. Evident deelnemen aan lokale officiële plechtigheden waarop men als honorair consul wordt uitgenodigd. Goed contact onderhouden met tal van dignitarissen en

instanties in je rechtsgebied, als binnen gekozen verenigingen waar je lid van bent. De manier van omgaan met al dezen bij de behandeling van dossiers is parallel daarmee uiteraard ook belangrijk. Als honorair consul heb je dus een geprivilegieerde positie.

M&M : u bekleedt een hoge publieke functie. Zijn er ook risico's verbonden aan de uitoefening van uw ambt?

Een goeie vraag. In zekere zin wel. Wat fysieke risico's betreft heb ik gelukkig nog geen slechte ervaringen gehad. Deze kunnen zich niettemin voordoen, Niet-fysieke risico's zijn er wel. Het is immers zo dat men als honorair consul steeds bewust moet zijn inhoudelijk niet in de fout te gaan, zowel in gedrag als in wat men zegt of schrijft. Dat men goed en vooral juist inzicht krijgt in de vragen om assistentie die men ontvangt, die soms een verborgen agenda kunnen dienen, zoals schijnhuwelijken. Het betreft dan in wezen het nauwgezet inschatten van dergelijke vragen, die een zekere onwaarschijnlijkheid of ongeloofwaardigheid laten vermoeden of formeel inhouden en die tot een deontologische fout kunnen leiden. Onvoldoende openheid, ook bij een vraag om verduidelijking. Vraag om nauwkeurige precisering, per mail, aangaande identiteit en toedracht van de verlangde consulaire dienstverlening geeft, in geval van antwoord, meestal uitsluitel, positief of negatief. Bij uitblijven van antwoord ook.

Daar het ambt van honorair consul rechtstreeks volgt uit akkoorden tussen ministers van Buitenlandse Zaken, resulteert hierbij *ipso facto* ook de persoonlijke veiligheid van de honorair consul, maar eveneens het ten allen tijde ongehinderd kunnen uitoefenen van het ambt. Derhalve geeft de minister in zijn goedkeuring *de Exequatur* expliciet opdracht aan de Gouverneur van de provincie om hierover te waken. Deze laatste geeft instructie aan de burgemeesters van de steden binnen de provincie deze opdracht uit te voeren zodra nodig. Zo wordt bij risico op bijvoorbeeld aanslagen het consulaat door geregelde politiepatrouilles dag en nacht in de gaten gehouden.

M&M : hoe ziet u de toekomst voor het instituut 'Consulaat'?

Het lijkt geen twijfel dat intensiteit van de interferenties tussen landen, van hetzij personen, goederen, diensten of kapitalen - zoals het Verdrag van Rome uit 1957 specificeert - alleen maar zal toenemen. De gevolgen hiervan zullen in het komend decennium zijn:

- Dat deze toename in hoge mate afhankelijk zal blijven van land tot land, zoals hoger reeds aangegeven.

- Dat de diensten van ambassades niet overal op het territorium van het gastland meteen of permanent aanwezig kunnen zijn voor elke en welke vraag dan ook om assistentie.

- Dat deze diensten dit takenpakket in de komende tijd nog minder zullen aankunnen.

- Dat bijgevolg hun 'verlengstuk' in de hoedanigheid van honorair consulaat alleen maar belangrijker zal worden.

M&M : heeft u een advies dat u onze lezers kan meegeven?

Jazeker. Wanneer u op reis vertrekt naar het buitenland, maak er dan een gewoonte van vooraf een lijstje op te stellen met de gegevens van de Belgische ambassade in de hoofdstad van het bezochte land, alsook van de verschillende honoraire consulaten. Het kan een wereld van verschil maken in geval van een probleem. Tegenwoordig is de toegang tot een consulaat laagdrempelig.

M&M : wat was uw ervaring als honorair consul, nu 35 jaar?

Van meet af aan heb ik het vertrouwen én de vrijheid van handelen mogen genieten vanwege de Spaanse Ambassade te Brussel, alsook van de hoge instanties te Madrid, te Brugge en te Brussel. Dit heeft mij in staat gesteld mijn taken naar best vermogen waar te nemen, mijn belangstelling voor het grote, rijke en gevarieerde Spanje uit te bouwen, uitstraling te geven aan dit consulaat en een uitstekende band op te bouwen met alle betrokken dignitarissen. Het is en blijft een menselijk gebeuren mensen te helpen, en geeft veel voldoening. Je leert ook veel mensen kennen: van welke streek ze afkomstig zijn, wat ze doen, en hier komen doen, boeiende mensen, van alle rang of stand. Een privilege, al 35 jaar

Om genoemde redenen '*...heeft het Zijne Majesteit de Koning behaagd U het ereteken van Officier in de Kroonorde te verlenen...*', zo vermeldde de mail van de Gouverneur. Het blijkt een unicum te zijn binnen de Belgian Consular Union - BCU - en binnen de Kroonorde, dat een honorair consul dergelijke onderscheiding wordt verleend omwille van de wijze waarop hij een consulaat heeft uitgebouwd en uitstraling heeft gegeven en de goede banden tussen zendstaat Spanje en gastland België binnen zijn jurisdictie heeft versterkt. □

Louis Verbeke is 71 jaar oud en is een bescheiden en plichtsbewust man. Hij heeft een indrukwekkende academische vorming en internationale ervaring in diverse overheids- en bedrijfsfuncties. Hij spreekt en schrijft vlot Nederlands, Frans, Engels, Spaans en Duits en is een gewaardeerd spreker. Hij is tevens 'Commandeur in de Spaanse Orde van de Burgerlijke Merite' en drager van het 'Groot Wit Kruis in de Spaanse Orde van de Militaire Verdienste Eerste Klas'.

Zijn werk "*Het Instituut 'Consulaat'. De verhoopte tussen-schakel in nood in het buitenland.*" zal vertaald worden in het Engels, Frans en Spaans, en is momenteel te bekomen bij de heer Verbeke (70 blz - 20 €) via mail op lm.verbeke@gmail.com.

Nieuw te Zedelgem

Berkenhagenstraat 50

050 35 92 55

bruneelcaroline@hotmail.be

Ook op Facebook

Merken: Drops - Phildar - Manos Del Uruqay - Malabrigo – Rowan

Exclusief verdeler van Slow Light Kaarsen

55 – 110 uren sfeervol en geurig genot

Openingsuren

Ma, di en do: 10u tot 16u

Woe: 14u tot 18u

Vrij: 10u tot 18 u

Zat: 9u30 tot 14u

Praktijk voor podologie

Gespecialiseerd in onderzoek en correctie van gang- en statiekproblemen. Geen nagel- en huidzorg.

Alles wordt steeds op maat en eigenhandig vervaardigd.

Consultaties enkel op afspraak

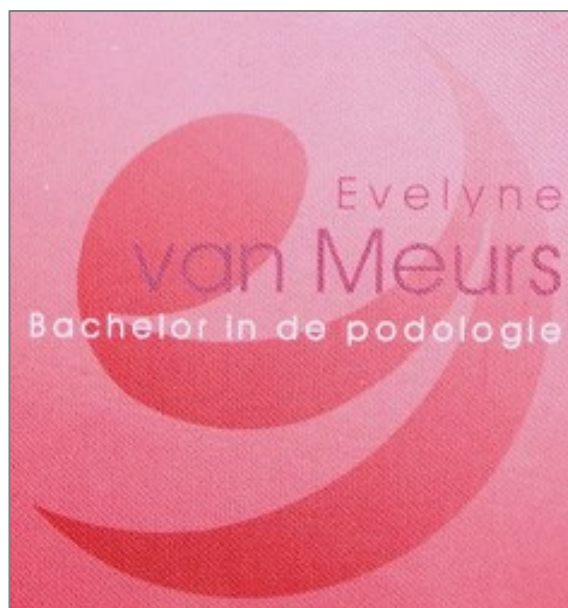
Evelyne van Meurs

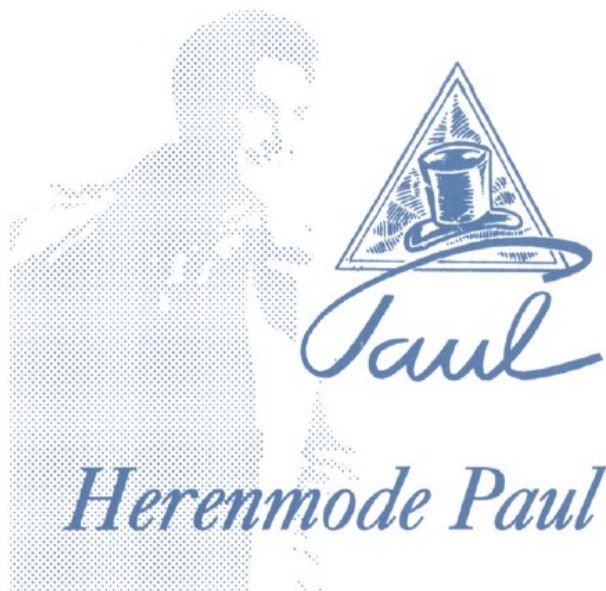
Leo van Gheluwestraat 2

8000 Brugge

0498 | 85 93 33

evelyne@evelynenvanmeurs.be

Alfons Pieterslaan 71
8400 Oostende
Tel. & Fax 059/70 48 54

BTW BE 0889.232.652

www.herenmodepaul.be

info@herenmodepaul.be

CERRUTI 1881

LOUIS FERAUD

BUGATTI

Mc GREGOR

BRAX

FERRE

BURLINGTON

SCHIESSER

JEAN-PAUL GAULTIER

UURWERKEN

CERRUTI UURWERKEN

LEDUB

HENRY COTTON'S

**Directe korting 10 %
voor leden Mars & Mercurius**